

**Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління
фінансово-економічною безпекою**

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ:

**Завідувач кафедри,
д. держ. упр., професор**

_____ **І. П. Приходько**

« ____ » _____ **2022 р.**

ДИПЛОМНА РОБОТА

**Удосконалення організації обліку і контролю надходження і
використання малоцінних та швидкозношуваних предметів на
підприємстві**

**Виконала: здобувач
освітньо-професійної програми
«Облік і оподаткування»
зі спеціальності
071 «Облік і оподаткування»
Кузьміна Ю.Ю.**

Керівник: доц. Саванчук Т.М.

Дніпро – 2022

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет обліку та фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою
Освітній ступінь магістр
ОПП «Облік і оподаткування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____
«_____» _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ

на дипломну роботу магістра

Кузьміної Юлії Юрївни

1. Тема дипломної роботи «Удосконалення організації обліку і контролю надходження і використання малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві»

керівник роботи Саванчук Тетяна Миколаївна, к.е.н., доцент

затверджені наказом ДДАЕУ від « 29 » листопада 2021 р. № 3641.

2. Строк подання здобувачем роботи – 15 лютого 2021 року.

3. Вихідні дані до роботи П(С)БО 9 «Запаси», Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, річні звіти Приватного підприємства «Пролетар-Агро» за 2016-2020 роки.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити).

1. Теоретичні основи побудови обліку і контролю надходження та використання малоцінних і швидкозношуваних предметів на підприємстві. 2. Організація обліку надходження і використання МШП в ПП «Пролетар-Агро» та її удосконалення. 3. Організаційно-методичні аспекти контролю надходження і використання малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві. 4. Висновки та пропозиції.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).

1. Правила віднесення малоцінних цінностей до певної облікової категорії. 2. Основні завдання організації обліку МШП на підприємствах. 3. Класифікаційні групи МШП у відповідності з Положенням 166. 4. Тип організаційної структури бухгалтерії ПП «Пролетар-Агро». 6. Основні завдання контролю надходження і використання МШП на підприємстві. 7. Оцінка майна ПП «Пролетар-Агро» за 2016-2020 рр., тис. грн. 8. Оцінка капіталу ПП «Пролетар-Агро» за 2016-2020 рр., тис. грн.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 24.11.2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні основи побудови обліку і контролю надходження та використання малоцінних і швидкозношуваних предметів на підприємстві	20.02.2021	
2	Організація обліку надходження і використання МШП в ПП «Пролетар-Агро» та її удосконалення	25.05.2021	
3	Організаційно-методичні аспекти контролю надходження і використання малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві	25.10.2021	
4	Висновки та пропозиції	20.12.2021	
6	Оформлення дипломної роботи	25.01.2022	

Здобувач _____ Кузьміна Ю.Ю.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Саванчук Т.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОБУДОВИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ НАДХОДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МАЛОЦІННИХ І ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	10
1.1. Малоцінні та швидкозношувані предмети: їх сутність і завдання організації обліку	10
1.2. Класифікаційні групи МШП та їх оцінка з метою обліку і контролю	15
1.3. Нормативно правові акти, що регулюють організацію обліку і контролю надходження та використання МШП на підприємстві	20
Висновки до першого розділу	23
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НАДХОДЖЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ МШП В ПП «ПРОЛЕТАР-АГРО» ТА ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ	25
2.1. Фінансово-економічна характеристика ПП «Пролетар-Агро»	25
2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерії та оцінка облікової політики підприємства	30
2.3. Організація обліку надходження та використання МШП у ПП «Пролетар-Агро»	34
2.4. Удосконалення організації обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві	46
Висновки до другого розділу	57
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЮ НАДХОДЖЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	61
3.1. Мета, значення та завдання контролю надходження та використання МШП на підприємстві	61

3.2. Контроль за надходженням і використанням малоцінних та швидкозношуваних предметів у ПП «Пролетар-Агро»	64
3.3. Напрямки вдосконалення контролю надходження і використання малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві	68
Висновки до третього розділу	74
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	80
ДОДАТКИ	87

РЕФЕРАТ

Тема: «Удосконалення організації обліку і контролю надходження і використання малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві».

Магістерська дипломна робота виконана на 87 сторінках, в ній міститься 4 таблиці, 9 рисунків, 8 додатків та 61 бібліографічне джерело.

Метою дослідження є теоретичне дослідження і практичне ознайомлення з організацією обліку і контролю надходження та використання малоцінних і швидкозношуваних предметів на підприємстві та розробка напрямів їх удосконалення на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес надходження та використання малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві.

Методи дослідження: абстрактно-логічний метод, порівняльний, статистичні методи, методи аналізу і синтезу та розрахунково-конструктивний та ін.

Розглянуто теоретичні основи побудови обліку і контролю надходження та використання малоцінних і швидкозношуваних предметів на підприємстві; досліджено стан організації обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів у ПП «Пролетар-Агро»; визначено організаційно-методичні аспекти контролю надходження і використання малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві; запропоновано напрямки вдосконалення організації обліку та контролю надходження і використання МШП у ПП «Пролетар-Агро».

КЛЮЧОВІ СЛОВА

МАЛОЦІННІ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНІ ПРЕДМЕТИ, ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЬ, НАДХОДЖЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА

МАЛОЦЕННЫЕ И БЫСТРОИЗНАШИВАЕМЫЕ ПРЕДМЕТЫ, ОРГАНИЗАЦИЯ УЧЕТА, КОНТРОЛЬ, ПОСТУПЛЕНИЕ, ИСПОЛЬЗОВАНИЕ

KEY WORDS

LOW VALUABLE AND RAPID WEAR ITEMS, ACCOUNTING ORGANIZATION, CONTROL, RECEIPT, USE

ВСТУП

Актуальність теми. Малоцінні та швидкозношувані предмети за своєю економічною сутністю представляють собою особливий вид запасів підприємства. Їх основною ознакою є короткий період використання (в межах одного року чи операційного циклу), проте на відміну від звичайних виробничих запасів, вони мають багаторазове використання.

Враховуючи, що без такої специфічної категорії запасів як малоцінні та швидкозношувані предмети не можливе існування жодного аграрного підприємства, вказаній категорії цінностей необхідно відвести особливе місце в обліковій системі підприємства. При цьому, дуже часто питання обліку МШП залишаються поза увагою як науковців так і практиків. На діючих сільськогосподарських підприємствах обліковують малоцінні та швидкозношувані предмети аналогічно виробничим запасам, тоді коли для оформлення операцій з цією категорією цінностей передбачено цілий ряд законодавчих особливостей.

Питання, що розкривають певні аспекти організації обліку та контролю МШП, представлені в працях таких науковців та практиків: Бардаша С.В. [2], Булавіної Л.М. [6], Плаксієнка В. Я. [7-8], Волотковської Ю. [13], Гужел Ю. [17], Заруби І. [23], Китайчука Т. Г. [27], Коміренко В. [28], Костишин Н.С. [29], Павлової Г.Є. [40], Штеха А. А. [59] та інших.

Проте, в цих працях в основному досліджувалися питання ведення обліку та методики здійснення контролю малоцінних та швидкозношуваних предметів. Водночас, на нашу думку, потребують більш детального дослідження питання документального оформлення оперативного обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів, що уже передані в експлуатацію та організації їх контролю з метою підвищення ефективності їх використання. Саме це і обумовило вибір теми дипломної роботи та її актуальність.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є теоретичне дослідження і практичне ознайомлення з організацією обліку і контролю надходження та використання малоцінних і швидкозношуваних предметів на підприємстві та розробка напрямів їх удосконалення на підприємстві.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- визначити сутність малоцінних та швидкозношуваних предметів та завдання їх обліку;
- розглянути класифікацію МШП та порядок їх оцінки при надходженні і використанні;
- встановити нормативно правові акти, що регулюють організацію обліку і контролю надходження та використання МШП на підприємстві;
- навести фінансово-економічну характеристику підприємства;
- представити характеристику організації роботи бухгалтерської служби та оцінку базових засад облікової політики ПП «Пролетар-Агро»;
- дослідити стан організації обліку надходження та використання МШП у досліджуваному підприємстві;
- намітити напрямки удосконалення організації обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві;
- визначити мету, значення та завдання контролю надходження та використання МШП на підприємстві;
- встановити порядок здійснення контролю за надходженням і використанням малоцінних та швидкозношуваних предметів у ПП «Пролетар-Агро»;
- запропонувати напрямки вдосконалення контролю надходження і використання малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес надходження та використання малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних аспектів організації обліку і контролю надходження та використання

малоцінних та швидкозношуваних предметів на сільськогосподарському підприємстві.

Методи дослідження. При написанні роботи використовувалися різні методи наукового пізнання. Найбільш широко застосовувалися абстрактно-логічний метод, порівняльний, статистичні методи, методи аналізу і синтезу та розрахунково-конструктивний.

Інформаційні джерела. Інформаційними джерелами дослідження стали нормативні акти, що регулюють облік досліджуваних об'єктів, профільні підручники, наукові статті, періодичні бухгалтерські видання, фінансова та оперативно-технічна і статистична звітність ПП «Пролетар-Агро», дані бухгалтерського та оперативно-технічного обліку.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичному вирішенні ряду питань, щодо удосконалення організації обліку і контролю надходження та використання малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Удосконалено:

- обліковий процес у ПП «Пролетар-Агро» шляхом запровадження до використання рахунків третього порядку до рахунку 22 «МШП»;
- оперативний облік малоцінних та швидкозношуваних предметів шляхом розробки форми спеціального реєстру – Журнал оперативного обліку МШП у виробничих підрозділах ПП «Пролетар-Агро»;
- контрольний процес на підприємстві шляхом визначення напрямків та програмних питань проведення внутрішньої ревізії операцій з МШП.

Набули подальшого розвитку:

- розробка алгоритму та правил віднесення малоцінних предметів до відповідної облікової категорії, що сприятиме поліпшенню організації їх обліку;
- обґрунтування необхідності застосування спеціалізованих форм первинних документів для забезпечення правильного відображення операцій із МШП в первинному обліку підприємства;

- порядок присвоєння малоцінним та швидкозношуваним предметам інвентарних номерів. Зокрема рекомендовано формувати їх наступним чином: перші три цифри номенклатурного номера повинні означати номер рахунка й субрахунку, наступні - порядковий номер матеріальних цінностей у групі.

Особистий внесок. Магістерська робота виконана здобувачем самостійно. Наукова новизна, зроблені висновки і пропозиції, що містяться в роботі належать особисто авторові.

Апробація результатів роботи. Основні положення та результати магістерської роботи доповідалися, обговорювалися та отримали позитивну оцінку на XII Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» (м. Дніпро, 28-29 жовтня 2021 р.).

Публікації. Основні результати дослідження опубліковані у 1 науковій праці - тези доповіді у матеріалах конференції, загальним обсягом 0,21 друк.арк.

Основний зміст роботи викладено на 87 сторінках комп'ютерного тексту, вона включає вступ, три розділи, висновки та пропозиції, список використаних джерел та додатки. Робота містить 4 таблиці, 9 рисунків, 8 додатків. Список використаних джерел налічує 61 найменування.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОБУДОВИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ НАДХОДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МАЛОЦІННИХ І ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Малоцінні та швидкозношувані предмети: їх сутність і завдання організації обліку

Побудова системи обліку на підприємствах різних організаційно-правових форм та галузей діяльності передбачає облік цілої сукупності об'єктів, що знаходяться у власності підприємства. Досить специфічним об'єктом обліку є малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП), які застосовуються підприємствами в ході здійснення господарської діяльності.

Для правильної побудови обліку вказаних об'єктів, перш за все, необхідно визначити їх економічну сутність та на основі цього встановити завдання їх обліку і контролю.

Передусім зазначимо, що, враховуючи різноманітність економічних ресурсів підприємства, до них належать також і малоцінні та швидкозношувані предмети.

Це своєрідна категорія матеріальних ресурсів, які, як і інші виробничі запаси використовуються у виробництві та переносять свою вартість на новостворену продукцію. В сучасних умовах, керівники бізнесу самостійно приймають рішення щодо складу матеріальних запасів, які необхідно утримувати на підприємстві. При цьому ці запаси мають бути такими, щоб з одного боку забезпечити безперебійність виробничого процесу, а з іншого забезпечити мінімальне витрачання ресурсів на утримання таких запасів та їх належне зберігання.

Щоб забезпечити зазначений баланс виробничі запаси, в тому числі і МШП повинні постійно поновлюватися і раціонально використовуватися.

Коміренко В., розкриваючи особливості обліку МШП зазначає: «Проблеми обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів в умовах реформування економіки набувають особливої актуальності в зв'язку з потребою отримати точної і достовірної інформації. Система їх обліку, яка склалася роками, не задовольняє вимоги ринку, оскільки умови функціонування значно розширюють коло операцій, що проводяться з цими предметами. За своєю природою і призначенням малоцінні та швидкозношувані предмети є засобами праці, але на відміну від основних засобів їх вартість включають в запаси. Згідно з П(С)БО 9 до складу запасів належать малоцінні та швидкозношувані предмети, що використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більше одного року» [28, с.24].

Для визначення поняття операційного циклу необхідно керуватися «Національним положенням стандартом бухгалтерського обліку № 1 Загальні вимоги до фінансової звітності» [35, с.5], в якому визначено: «Під операційним циклом розуміють проміжок часу між придбанням запасів для здійснення діяльності і одержанням коштів від реалізації вироблених з них продукції, робіт і послуг». Виходячи з цього, можемо зрозуміти, що для визначення величини операційного циклу, необхідно розрахувати часовий проміжок між придбанням виробничих запасів та реалізацією продукції, яка з їх допомогою виготовлена. В сільськогосподарському виробництві, як правило, виробничий цикл триває в межах одного року. Проте, є певні види сільськогосподарського виробництва це такий цикл довший – це, наприклад, вирощування садів, виноградників чи племінної худоби, виробництва вина та деякі інші види діяльності.

Отже, виробничі запаси представляють собою ресурси, які придбані підприємством чи виготовлені самостійно і які будуть в подальшому використані суб'єктом господарювання в своїй господарській діяльності. До виробничих запасів сільськогосподарські підприємства відносять насіння, паливо, матеріали, запасні частини та корми. В окрему категорію запасів

виділяють малоцінні та швидкозношувані предмети. Без забезпечення сільськогосподарських підприємств перерахованими цінностями не можливо здійснювати виробничий процес. Особливістю виробничих запасів підприємства є те, що вони використовуються у виробництві один раз і використати повторно їх неможливо. Відповідно, при використанні виробничі запаси повністю переносять свою вартість на ту продукцію чи послуги для виробництва якої вони використовувалися і їх вартість повністю включається у витрати.

Разом з цим, малоцінні та швидкозношувані предмети, хоч і відносяться до складу запасів відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» [45], але все ж в процесі виробництва не використовуються повністю при разовому їх застосуванні, а можуть використовуватися певний час в межах операційного циклу. Тому, на нашу думку, цю особливість малоцінних та швидкозношуваних предметів необхідно врахувати при визначенні їх економічної сутності.

Отже, МШП за своєю економічною сутністю представляють собою особливий вид запасів підприємства. Їх основною ознакою є короткий період використання (в межах одного року чи операційного циклу), проте на відміну від звичайних виробничих запасів, вони мають багаторазове використання.

Керуючись проведеними дослідженнями економічної сутності МШП, можемо визначити, що в аграрних підприємствах до МШП можна віднести спецодяг, різні інструменти, спеціальне взуття, господарський інвентар, постільна білизна, чи рушники, якщо в їх використанні є необхідність та інші цінності, якщо їх строк служби менше року.

В той же час, недорогі цінності, які можуть використовуватися більше року, наприклад різного роду пристосування чи інвентар, для цілей обліку відносяться до окремої групи, що має назву: «Малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА)». Такі МНМА включаються до складу необоротних активів, а відповідно їх вартість амортизується. Необоротні

малоцінні активи обліковуються згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби» [44], на такі активи не розповсюджується дія П(С)БО 9 «Запаси» [45].

Виходячи з економічної сутності малоцінних та швидкозношуваних предметів та МНМА побудуємо алгоритм віднесення малоцінних предметів до однієї із зазначених категорій (рис. 1.1).

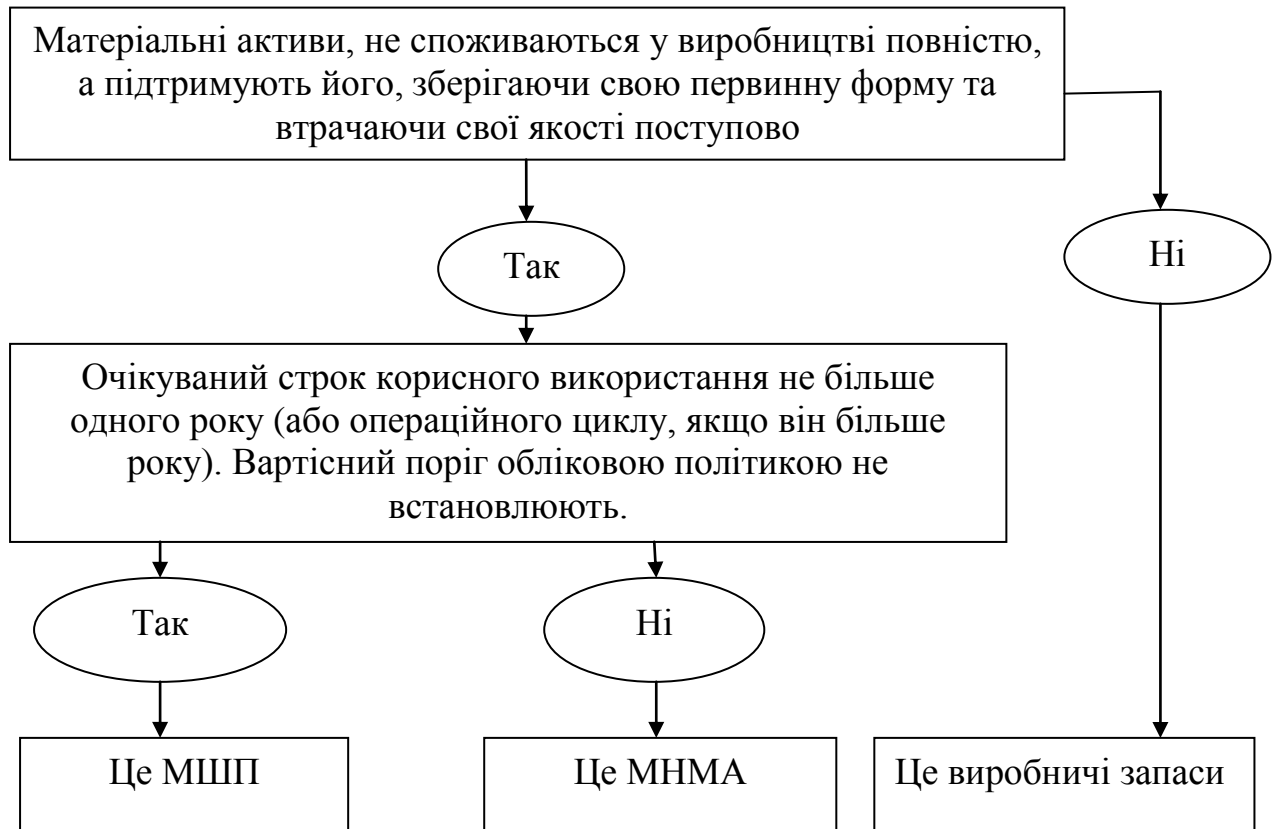

Рис. 1.1. Запропонований алгоритм віднесення малоцінних предметів до відповідної облікової категорії

Таким чином, малоцінні та швидкозношувані предмети - це активи, які виступають у ролі допоміжних засобів праці або створюють належні умови для праці. Відокремлення їх в системі обліку в окрему групу обумовлено функціональними характеристиками та необхідністю дотримання на підприємстві принципу суттєвості.

Виходячи з цього, щоб не помилитися до якої облікової групи віднести малоцінні предмети, що надійшли на підприємство згідно з вимогами П(С)БО вважаємо за необхідне запропонувати суб'єктам господарювання

дотримуватися таких правил (рис. 1.2)

Рис. 1.2. Правила віднесення малоцінних цінностей до певної облікової категорії

Отже, від правильного віднесення малоцінних предметів до відповідної групи залежить порядок їх відображення в обліку.

Враховуючи, що МШП, передаються у виробництво та відразу списуються з балансу, треба врахувати, що серед завдань їх інвентарного обліку має бути окремо визначене завдання забезпечення збереження та раціонального використання поза межах балансового обліку.

Основні завдання організації обліку МШП на сільськогосподарських підприємствах представимо на рисунку 1.3.

Рис. 1.3. Основні завдання організації обліку МШП на підприємствах

Отже, побудову обліку і контролю за використанням МШП на підприємстві необхідно здійснювати виходячи з їх економічної сутності та порядку використання у виробничому процесі, адже це впливає на достовірність формування собівартості виробленої продукції, обсяг витрат діяльності, а отже, і на фінансовий результат роботи підприємства.

1.2. Класифікаційні групи МШП та їх оцінка з метою обліку і контролю

Як показали проведені дослідження до МШП відносяться малоцінні предмети строк використання яких менше одного року чи нормального операційного циклу, якщо він на підприємстві більший ніж один рік.

Вартісного критерію для МШП національними стандартами обліку, на сьогоднішній день не встановлено, але передбачене обмеження щодо строків служби МШП, зазначене вище.

Великі підприємства різних галузей діяльності в процесі здійснення виробництва використовують десятки тисяч різних найменувань МШП. Тому для раціональної організації їх аналітичного обліку загальну сукупність всіх МШП, що є на підприємстві необхідно якимось чином розподілити на класифікаційні групи.

Так як, МШП визнаються в обліку окремою групою запасів, основним нормативним документом, що визначає порядок їх відображення в обліку є П(С)БО 9 «Запаси». Але, на жаль у вказаному положенні не зазначено, що конкретно можна віднести до складу МШП підприємства, а лише розкрита їх економічна сутність [45].

Деякий, хоч і не повний перелік цінностей, що відносяться до МШП передбачено «Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99р. № 291» [25]. Відповідно до вказаної Інструкції до МШП відносяться такі предмети, як спеціальний одяг, інструменти, господарський інвентар і тому подібні

Таким чином, в зазначеній Інструкції № 291 також не міститься повного переліку предметів, що відносяться до МШП, а лише передбачено кілька їх груп.

Виходячи з цього, при визначенні складу таких предметів, до цього часу можна спиратися на визначення, наведене в «Положенні по бухгалтерському обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів, затверджене листом Міністерства фінансів СРСР від 18.10. 79 р. № 166» [46], яке до цього часу діє відповідно до постанови ВРУ «Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства СРСР від 12.09. 91р. № 1545-ХН» [53].

Положенням 166 передбачено, що облік МШП необхідно вести за місцями зберігання і використання, а також в розрізі осіб, що відповідають за їхню збереження, у розрізі певних груп (рис.1.5)

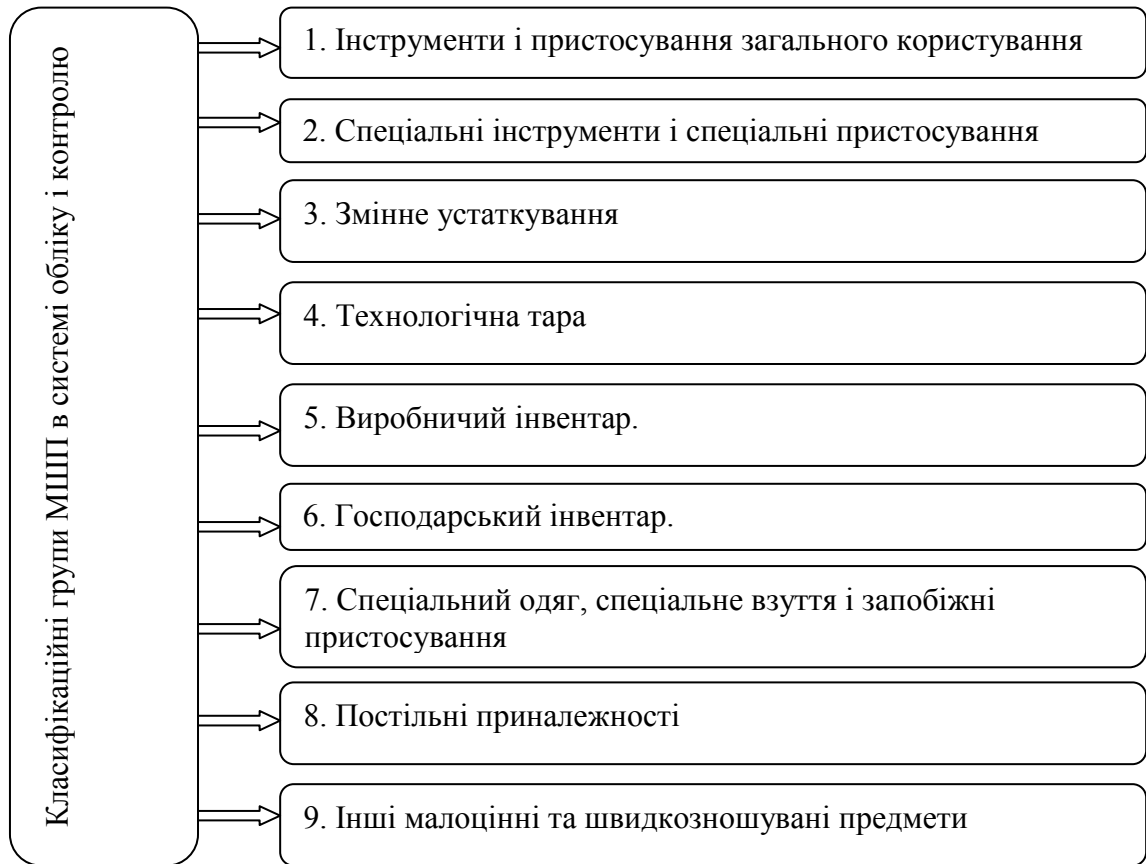

Рис. 1.2. Класифікаційні групи МШП у відповідності з Положенням 166 [46]

Крім вище перерахованих класифікаційних груп МШП, в якості класифікаційних ознак можна застосовувати і інші ознаки на вибір підприємства.

Зокрема, найбільш часто застосовуються такі ознаки:

- види господарської діяльності підприємства в якій застосовуються МШП;

- різновиди МШП в залежності від технології виробництва.

В залежності від видів діяльності МШП можна відобразити в обліку за класифікаційними групами, що відповідають видам діяльності:

- операційні (МШП основного та допоміжного виробництва, МШП адміністративної частини, МШП збутової діяльності, невиробничі МШП).

- інвестиційні (МШП, що використовуються при капітальному будівництві чи інших видах здійснення капітального інвестування на підприємстві) [26, с.6].

Проте, більш практичною, на наш погляд, для організації бухгалтерського обліку МШП є їх класифікація на групи, які формуються в залежності від особливостей використання у виробництві продукції чи наданні послуг.

Виходячи з цього, Якимашенко В. зазначає «Усі МШП, що застосовуються на підприємстві, логічно буде об'єднувати за такими групами:

1) інструменти та пристосування загального призначення (стандартні). До них належать: різальні інструменти (свердла, різці, плашки, мітчики, фрези і ін.); слюсарно-монтажні інструменти (молотки, зубила, напильники, і ін.); допоміжні та інші інструменти;

2) швидкозношуваний інвентар – предмети виробничого та господарського призначення. Наприклад, канцелярські приладдя, відра, швабри, інвентар з техніки безпеки, протипожежний інвентар та інші.

3) швидкозношуваний спеціальний одяг, взуття та запобіжні засоби. Наприклад, халати, комбінезони, рукавиці, окуляри, респіратори тощо;

4) швидкозношувана технологічна тара (ящики, піддони і ін.);

5) інші малоцінні та швидкозношувані предмети (столовий посуд, спортивний інвентар тощо)» [61, с.4].

МШП, як уже зазначалося є різновидом запасів підприємства, а тому вони в обліку визнаються лише за умови, якщо в майбутньому дадуть підприємству отримати економічні вигоди та можуть бути якимось чином достовірно оцінені, а отже, поряд з проблемою класифікації МШП, постає проблема достовірного визначення їх вартості, при надходженні та вибутті, тобто оцінка.

Така оцінка МШП здійснюється відповідно до П(С)БО № 9 «Запаси» [45]. Згідно вказаного стандарту первісна вартість МШП залежить від каналів

їх надходження (придбання, внесення до статутного капіталу, власне виготовлення, обмін та інше) і формується за тими ж вимогами, що і для всіх інших виробничих запасів.

При цьому, слід пам'ятати, що згідно того ж П(С)БО 9 «Запаси» (п. 23) при передачі МШП в експлуатацію їх вартість повинна бути повністю списана з балансу і подальший облік використання МШП має здійснюватися на місцях їх використання а розрізі матеріально-відповідальних осіб за якими вказані МШП закріплюються до моменту повного списання та утилізації.

Отже, при передачі в експлуатацію МШП також необхідно правильно провести їх оцінку. Порядок такої оцінки регламентується п.16-22 П(С)БО 9 «Запаси» [45]. Відповідно до цього нормативного документу при відпуску МШП в експлуатацію застосовують ті ж методи оцінки вибуття, що і для інших запасів підприємства.

При цьому, підприємство, для відповідних облікових груп МШП самостійно вибирає метод оцінки при списанні і зазначає його в своїй обліковій політиці. Вибрати такий метод можна серед методів передбачених П(С)БО 9 «Запаси» [45]:

- середньозваженої собівартості;
- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці МШП;
- нормативних затрат;
- ФІФО.

Сутність кожного із зазначених методів розкрита в П(С)БО 9 «Запаси» [45], тому зупинятися на ній не будемо, але зазначимо, що в залежності від того який метод вибрало підприємство вартісна оцінка списаних МШП буде змінюватися, а отже буде змінюватися і розмір прибутку підприємства, що підлягає оподаткуванню, тому формуючи облікову політику необхідно обов'язково приділити увагу вибору вказаного методу.

Отже, від правильного віднесення МШП до відповідної групи та правильної їх оцінки залежить порядок їх відображення в обліку, тому раціональному поділу на функціональні групи (класифікації) і оцінці

досліджуваних предметів на підприємстві необхідно приділяти значну увагу.

1.3. Нормативно правові акти, що регулюють організацію обліку і контролю надходження та використання МШП на підприємстві

При здійсненні організації бухгалтерського обліку та контролю МШП необхідно користуватись значною кількістю законодавчих та нормативних документів України.

Перш за все, слід зазначити, що забезпечення діяльності будь-якого підприємства, установи регулює Конституція України. Конституція України проголошує права та обов'язки органів управління, суб'єктів підприємницької діяльності та громадян.

Основним нормативним документом з організації обліку в цілому на підприємстві і зокрема обліку МШП є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні № 996-XIV ВР від 16 липня 1999р» [21].

При оформленні операцій з придбання та реалізації МШП керуються вимогами «Господарського кодексу України від 16.01.03. № 436-IV» [16].

«Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [35] регулює порядок відображення результатів господарської діяльності та об'єктів обліку у звітності. Цим же положенням визначено, в які рядки звітності необхідно відобразити вартість МШП, що є на балансі підприємства та витрати від їх використання.

Найбільш важливим нормативним документом, що регулює облік МШП є «Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 Запаси» [45]. Цим положенням, як уже зазначалося вище, визначається економічна сутність МШП, порядок їх оцінки як при придбанні так і при вибутті.

Порядок віднесення малоцінних та швидкозношуваних предметів на відповідні рахунки регламентується «Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. № 291» [41].

«Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» визначає типові кореспонденції рахунків з обліку й узагальнення інформації щодо надходження і використання МШП на підприємстві [25].

Відповідно до «Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Мінфіну України від 24.05.1995р. № 88» [47] всі операції, що проходять на підприємстві в тому числі і операції з МШП підлягають документальному оформленню.

Перелік та форми типових первинних документів, які можуть використовуватися підприємствами при обліку МШП визначається «Наказом Міністерства статистики України: Про затвердження типових первинних документів з обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів від 22 травня 1996 р. № 145» [51].

Важливим нормативним документом, що роз'яснює проблемні питання обліку МШП в складі запасів підприємства є «Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, затвержені наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2» [32]. Даними методичними рекомендаціями передбачено порядок оцінки та відображення МШП на рахунках бухгалтерського обліку.

Як уже зазначалося, через відсутність у нормативних документах України, чіткої класифікації малоцінних та швидкозношуваних предметів, для побудови їх обліку до цього часу керуються «Положенням по бухгалтерському обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів, затвердженим листом Міністерства фінансів СРСР від 18.10. 79 р. № 166»

[46], яке відповідно до постанови ВРУ «Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства СРСР від 12.09. 91р. № 1545-ХН» [53] діє в частині, що не суперечить вимогам чинного законодавства України.

Порядок відображення вартості малоцінних та швидкозношуваних предметів у складі витрат підприємства регламентується «Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 Витрати від 31.12.1999 р. № 318» [43].

«Податковий кодекс України від 02.12.10 р. № 2755-VI» зі змінами та доповненнями [42] визначає порядок відображення операцій з МШП в податковому обліку підприємства.

Для нормативного регулювання здійснення контролю за надходженням і витрачанням МШП найбільш вагоме значення має «Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.14» [48]. Воно визначає порядок проведення інвентаризації всіх активів та зобов'язань підприємства, в тому числі і МШП, та основні вимоги, щодо оформлення результатів інвентаризації.

В ході проведення інвентаризації можуть бути виявлені нестачі МШП. У такому випадку необхідно визначити скільки ж коштів має відшкодувати особа з вини якої така нестача сталася. Порядок визначення розміру зазначеного відшкодування передбачено постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей від 22.01.99 р. №116» [50].

Якщо ж контроль здійснюється у формі аудиторської перевірки, то при її проведенні необхідно дотримуватися вимог Закону України «Про аудиторську діяльність», прийнятого Верховною Радою України від 22.04. 93 р. №3125-ХІІ [19]. Цей Закон визначає порядок проведення аудиторських перевірок та порядок оформлення їх результатів, а тому ним керуються при

здійсненні аудиту будь-якого об'єкту. В тому числі і МШП, у складі запасів підприємства.

Отже, при налагодженні організації обліку і контролю малоцінних і швидкозношуваних предметів, підприємства України мають враховувати вимоги значної кількості нормативних документів, так як окремого нормативного документу, який регулював би облік МШП, на сьогоднішній день, не затверджено.

Висновки до першого розділу

1. Визначено сутність малоцінних та швидкозношуваних предметів і на її основі запропоновано алгоритм та правила віднесення малоцінних предметів до відповідної облікової категорії, що дозволить розмежувати в обліку МШП, МНМА та товари та визначити чіткі завдання організації обліку і контролю МШП на підприємстві.

2. Розглянуто різні підходи до класифікації МШП, що визначаються науковцями, практикою діяльності та законодавчими актами і встановлено, що для цілей обліку та контролю МШП найбільш доцільно використовувати їх класифікацію в залежності від особливостей використання у виробництві продукції чи наданні послуг.

3. Встановлено, що в процесі надходження та використання МШП застосовуються різні види їх оцінки. Визначено, що первинна вартість МШП, що надійшли залежить від джерела їх надходження, а для оцінки МШП, що використовуються у господарській діяльності, необхідно обрати на підприємстві один з методів, передбачених П(С)БО 9 «Запаси» і затвердити його в своїй обліковій політиці.

4. Розглянуто законодавство з регулювання організації обліку та контролю надходження і використання МШП на підприємстві і встановлено,

що вказані питання регламентуються багатьма нормативними документами, але окремого нормативного документу, що регламентував би облік МШП не затверджено, тому частину положень щодо організації обліку та контролю МШП підприємство має встановити внутрішніми нормативними регламентами.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НАДХОДЖЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ МШП В ПП «ПРОЛЕТАР-АГРО» ТА ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ

2.1. Фінансово-економічна характеристика ПП «Пролетар-Агро»

Приватне підприємство «Пролетар-Агро» знаходиться в Магдалинівському районі Дніпропетровської області на території с. Пролетарське.

ПП «Пролетар-Агро» було створене у 2003 році на основі приватної власності. Воно розташоване на відстані 105 км від обласного центра м. Дніпро, та 15 км від районного центра сел. Магдалинівки. Господарство багатогалузеве, основний напрямок в рослинництві – вирощування зернових та технічних культур, в тваринництві – вирощування свиней.

Загальна земельна площа господарства становить 2459 га, площа сільськогосподарських угідь – 2459 га, поголів'я свиней 477 гол. Середня кількість працівників 67 осіб.

Господарство також має в своєму розпорядженні: автогараж, склади, олійницю, тік. Територія господарства входить до складу південно-центрального агрокліматичного регіону Дніпропетровського району, який характеризується помірно – континентальним кліматом.

Приватне підприємство «Пролетар-Агро» є самостійним суб'єктом господарювання, що повністю самостійно веде свою господарську діяльність і вирішує всі питання відносин з контрагентами та розподілу отриманого прибутку.

Досліджуване підприємство діє на основі свого статуту, питання його діяльності вирішуються власниками підприємства, фінансування здійснюється за рахунок коштів, отриманих від реалізації виробленою продукції. Діяльність підприємство здійснює відповідно до законодавства

України.

Головною метою діяльності є виробництво, переробка та реалізація сільськогосподарської продукції. Приватне підприємство «Пролетар-Агро» самостійно здійснює облік господарської діяльності, складає та подає звітність.

Щоб скласти фінансово-економічну характеристику підприємства, перш за все, на основі звітних показників проаналізуємо його майновий стан. Провівши аналіз майнового стану ПП «Пролетар-Агро» (Додаток А) бачимо, що загальна вартість майна підприємства за 2016-2020 роки зросла на 208,25%. Зростання вартості майна пояснюється в основному зростанням вартості необоротних активів, адже вона збільшилася у порівнянні з 2016 роком на 152,71%. Особливо зросла вартість основних засобів. Зросла також і вартість оборотних активів, сума вартостей яких збільшилась відповідно на 257,47% за досліджуваний період. Зростання валюти балансу свідчити про розширення господарської діяльності підприємства. Також збільшилась вартість виробничих запасів на 2567 тис грн., що свідчити з одного боку про намагання підприємства забезпечити стабільну роботу, але також про те, що частина оборотних активів не була використана у виробництві. За період з 2016 по 2020 рік бачимо тенденцію до зниження вартості довгострокових біологічних активів на 4,35%.

Паралельно з аналізом майна проаналізуємо капітал ПП «Пролетар-Агро» (Додаток Б). Проведені розрахунки свідчать, що вартість капіталу господарства зросла на 208,25 %. Основним джерелом такого зростання є збільшення власного капіталу. Найбільший приріст показав показник нерозподіленого прибутку, що говорить про ефективну господарську діяльність. Також зростання капіталу пояснюється збільшенням вартості поточних зобов'язань на 100,17%, зокрема кредиторської заборгованості, що призводить до зменшення показника стабільності та збільшення фінансового ризику підприємства. Але позитивним є зменшення довгострокових зобов'язань, зокрема взагалі відсутність у поточному році довгострокових

кредитів банку.

Складовою аналізу майнового стану підприємства є також аналіз руху та функціонального стану основних засобів підприємства. В таблиці представлені розраховані показники за останні 5 років (Додаток В). Провівши аналіз видно, що відбулося збільшення вартості основних засобів на початок 2020 року, порівняно з 2016 на 262,13%. Наявність основних засобів на кінець року збільшилась на 140,51%. Отже, спостерігається кожного року придбання основних засобів різного функціонального призначення, що свідчить про відсутність конкретної стратегії по їх закупівлі, та залежність оновлення матеріальної бази від отриманого прибутку. Провівши аналіз коефіцієнту вибуття основних засобів, можна побачити, що найбільшого значення цей показник досяг у 2018 році (1,59%). В 2019 та 2020 роках значення даного коефіцієнта зменшилося до нуля, оскільки в ці роки основні засоби не вибували взагалі.

Проаналізувавши показники функціонального стану основних засобів, бачимо, що коефіцієнт зносу зменшився на 28,93% на початок року, та на 27,67% на кінець року. Значення показника є в межах норми 50%. Коефіцієнт придатності показує яка частка основних засобів, ще придатна до експлуатації. За період 2016-2020рр. спостерігається тенденція до збільшення даного показника. Так у 2020р. коефіцієнт придатності склав 69,22%, що на 28,29% більше ніж у 2016р.

Проведемо аналіз фінансових результатів і рентабельності Приватного підприємства «Пролетар-Агро» на основі звітів про фінансові результати (сукупний дохід) за досліджуваний період (Додаток Д). Проаналізувавши розраховані показники, можемо сказати, що дохід від реалізації продукції в 2020 році зріс на 227,65%, порівняно з 2016 роком. В тому числі зріс чистий дохід від реалізації продукції, але його частка в 2020 році менша, ніж в 2016 на 1,75%. Збільшення виробництва продукції на підприємстві логічно привело до збільшення операційних витрат в порівнянні з базовим роком. При цьому суттєво зросли: собівартість реалізованої продукції - на 217,92%,

адміністративні витрати - на 265,02%. У 2020 році збільшився валовий прибуток на 243,71%, його частка в чистому доході від реалізації становить 16,07%, також збільшився прибуток від операційної діяльності. Не дивлячись на те, що в 2016 році досліджуване підприємство мало збиток 425 тис. грн., вже з 2017 року ПП «Пролетар-Агро» стало прибутковим, хоч і спостерігаються значні коливання суми прибутку по роках. Це пояснюється в основному не стабільними кліматичними умовами.

Використовуючи дані балансу підприємства за досліджуваній відрізок часу, проведемо аналіз фінансової стійкості підприємства (Додаток Е).

Проаналізувавши розраховані показники в таблиці можна зробити висновок, що більшість показників фінансової стійкості мають фактичні значення вищі за нормативні, отже дане підприємство є досить фінансово стійким. А саме коефіцієнт автономії збільшився в порівнянні з 2016р на 114,61% і становить 0,72(нормативне значення $>0,5$), що говорить про можливість підприємства виконати свої зовнішні зобов'язання за рахунок використання власних активів, його незалежність від позикових джерел. Коефіцієнт фінансування збільшився на 413,89% порівняно з 2016р. і становить 2,61(нормативне значення >1), який показує, що на 1 грн зобов'язань припадає 2,61 грн власного капіталу. Збільшився коефіцієнт маневреності власного капіталу. Це слід розглядати як позитивну тенденцію, оскільки таке збільшення супроводжувалось випереджаючим зростанням власних коштів щодо позичених. Коефіцієнт забезпечення оборотних коштів власними коштами зріс в 2020 році в порівнянні з 2016 роком на 74,96% , збільшення величини показника свідчить про непоганий фінансовий стан підприємства і його спроможність проводити незалежну фінансову політику.

Використовуючи дані балансу проведемо оцінку ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів підприємства (додаток Ж). Розрахунки засвідчили що не всі необхідні для абсолютної ліквідності нерівності виконуються.

Так, перша нерівність $A1 > П1$ не виконується протягом всього

досліджуваного періоду.

Друга нерівність $A2 > P2$ виконувалась протягом 2017-2019 років, але в 2020 році зросли короткострокові зобов'язання а саме короткострокові кредити банку, що спричинило перевищення короткострокових зобов'язань над середньоліквідними активами.

Третя нерівність $A3 > P3$ виконувалась протягом всього періоду, що аналізується. Отже, підприємству за досліджуваний період не завжди могло легко погашати свої зобов'язання.

Підтвердженням такого висновку є і значення показників платоспроможності. Зокрема, бачимо що коефіцієнт абсолютної ліквідності знизився на 16,74% в порівнянні з 2016 р. і становить 0,0014, що значно менше від нормативного ≥ 2 , це говорить про недостатність високоліквідних активів на підприємстві, якими може бути погашена поточна заборгованість негайно. Коефіцієнт покриття також зменшився в порівнянні з попереднім роком, але він відповідає нормативному (≥ 2) і становить 2,83. Це свідчить про те що у підприємства досить коштів, які можуть бути направлені на погашення поточної заборгованості. Коефіцієнт обертання оборотних активів зріс на 0,68%, що є позитивним для підприємства.

Завершальним етапом аналізу фінансового результату підприємства є аналіз ділової активності підприємства, який здійснюється на основі даних балансу та звіту про фінансові результати за відповідний період (Додаток 3). Аналізуючи розраховані показники ділової активності бачимо, що зменшився загальний коефіцієнт обертання капіталу на 1,64%, що говорить про сповільнення кругообігу засобів підприємства. Також зменшилась фондвіддача необоротних активів в порівнянні з 2016 р. на 5,21%, оскільки збільшилась вартість необоротних активів на 248,68%.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів і коефіцієнт оборотності готової продукції збільшились в 2020 р. відповідно на 0,68% і 109,14%, а тривалість одного обороту відповідно зменшилась на 1% і 52%, що говорить про позитивні зміни у діяльності підприємства. Але такі показники як

коефіцієнт оборотності оборотних виробничих фондів та коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зменшилися відповідно на 37,43% та 27,91%, а тривалість їх обороту збільшилась відповідно на 60% та 39% , що говорить про низький рівень оборотності запасів, що негативно відображається на забезпеченні обсягу реалізації продукції та перевищення дебіторської заборгованості над виручкою підприємства. Збільшився в 2020 р. коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості на 44,29%, що свідчить про підвищення швидкості погашення кредиторської заборгованості у господарстві.

На основі розрахованих показників проведемо комплексне оцінювання фінансового стану господарства (Додаток К). Як бачимо з таблиці, рейтинг фінансового стану підприємства за період, що аналізується відповідає класу А – підприємство з дуже стійким фінансовим станом, окрім 2016 року, коли фінансова діяльність господарства була незадовільною і збитковою, за даний рік підприємство віднесене до класу Д — підприємство з незадовільним фінансовим станом.

Таким чином приватне підприємство «Пролетар-Агро» на сьогоднішній день є прибутковим, ліквідним підприємством, що постійно розвивається. Керівництво підприємства приділяє належну увагу вдосконаленню своєї матеріально-технічної бази та нарощуванню обсягів виробництва.

2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерії та оцінка облікової політики підприємства

Приватне підприємство «Пролетар-Агро», є окремою юридичною особою, а отже, дотримуючись принципу автономності самостійно провадить всі види обліку і формує звітність, як того вимагає законодавство України.

Вся робота пов'язана з веденням бухгалтерського обліку на

підприємстві здійснюється бухгалтерією, керівником бухгалтерської служби є головний бухгалтер. Крім головного бухгалтера в склад облікової служби входять: замісник головного бухгалтера, бухгалтер по реалізації, бухгалтер по оплаті праці; бухгалтер по основних засобах, бухгалтер по матеріалах, а також касир. Схематична побудова організаційної моделі облікової служби наведена на рис. 2.1.

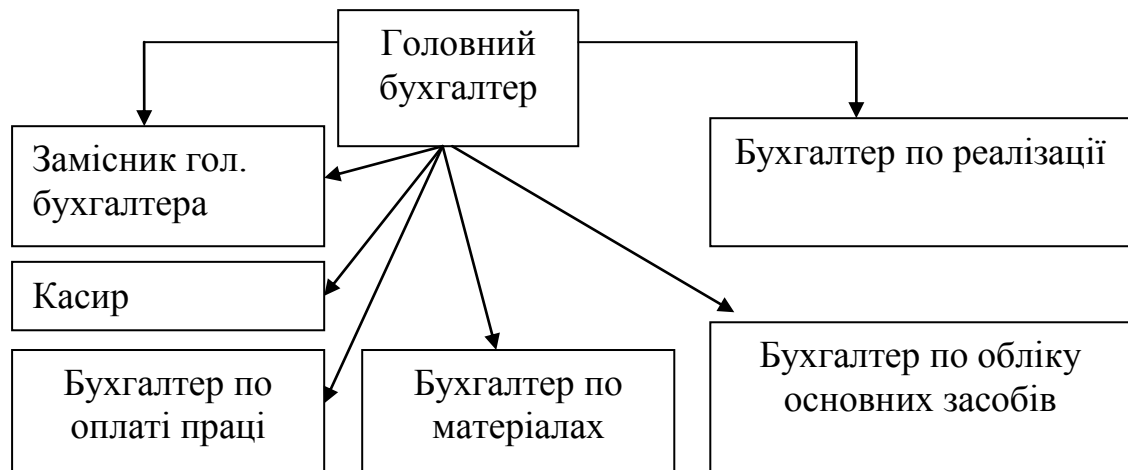

Рис 2.1. Лінійний тип організаційної структури бухгалтерії ПП «Пролетар-Агро»

Як свідчить наведений рисунок, всі працівники бухгалтерії підприємства підпорядковуються головному бухгалтеру. Їх основні обов'язки зазначені в посадових інструкціях, що розробляються головним бухгалтером та затверджуються керівником підприємства.

В посадових інструкціях працівників бухгалтерської служби передбачено також їхні функціональні зв'язки між собою та з іншими підрозділами підприємства щодо передачі та отримання необхідних даних і первинних документів. Працівники бухгалтерії також контролюють роботу матеріально-відповідальних осіб та беруть участь у проведенні інвентаризації на підприємстві.

Одним із критеріїв оцінки засад роботи бухгалтерської служби є оцінка кваліфікаційних характеристик працівників бухгалтерії. Узагальнемо деякі основні характеристики працівників бухгалтерії ПП «Пролетар-Агро» у

таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Якісні характеристики працівників обліково-контрольної служби

Посада	Освіта	Відповідність освіти фаху	Підвищення кваліфікації	Вік	Нормативні джерела для роботи	Володіння програмами
Головний бухгалтер	вища	Фахова	2020р.	52	Закони України, Постанови Кабміну, Укази президента України, Постанови Міністарсва фінансів, ПКУ, професійні бухгалтерські видання	Microsoft Office, «BAS-Бухгалтерія» Internet Explorer, M.E.Doc
Замісник головного бухгалтера	вища	Фахова	2020р.	48	Закони України, Постанови Кабміну, Укази президента України, Постанови Міністарсва фінансів, ПКУ, професійні бухгалтерські видання	Microsoft Office, «BAS-Бухгалтерія» Internet, M.E.Doc
Бухгалтер з обліку основних засобів	вища	Фахова	2018р.	43	Закони, П(С)БО 7, періодичні видання, інші нормативні акти з обліку основних засобів.	Microsoft Office, «BAS-Бухгалтерія»
Бухгалтер з облік оплати праці	вища	Фахова	—	47	Відповідні закони, методичні вказівки, періодичні видання, КЗпП, галузева угода	Microsoft Office, «BAS-Бухгалтерія»
Бухгалтер з обліку реалізації	середня спеціальна	Фахова	—	31	ПКУ, Методичні рекомендації, інструкції	Microsoft Office, Internet «BAS-Бухгалтерія»
Бухгалтер з обліку матеріалів	середня спеціальна	Фахова	—	35	ПКУ, методичні та інші інструктивні матеріали з обліку запасів,	Microsoft Office, «BAS-Бухгалтерія»
Касир	середня спеціальна	Фахова	—	55	Законодавчі акти щодо ведення касових операцій та обліку грошових документів	Microsoft Office, «BAS-Бухгалтерія»

Як бачимо з таблиці 2.1 на підприємстві не всі працівники бухгалтерії проходять своєчасно підвищення кваліфікації, хоча цей момент важливий для раціональної організації обліку особливо в умовах частих законодавчих змін.

Для того, щоб оцінити рівень організації обліку на підприємстві та завантаженість облікового персоналу, необхідно також розрахувати його нормативну чисельність та порівняти її з фактичною чисельністю на підприємстві.

Для цього, скористаємося затвердженою на законодавчому рівні методикою та встановимо нормативну чисельність працівників бухгалтерії підприємства на 2022 рік (Ч):

$$Ч = 8900/2004 * 1,15 * 1,3 = 6,64 \approx 7 \text{ (осіб)} \quad (2.1)$$

Порівнявши розрахований показник з фактичною кількістю працівників бухгалтерії на підприємстві бачимо, що у бухгалтерській службі працює 7 чоловік, що відповідає нормативній чисельності працівників за даних умов роботи.

Облік у ПП «Пролетар-Агро» здійснюється автоматизовано з використанням програми «BAS-Бухгалтерія», що адаптована для даного господарства. Для формування та подання звітності на підприємстві використовується програма М.Е.Дос, хоча частина первинних документів у підрозділах виписуються вручну.

Якимашенко В. наголошує: «Зберігання документів відіграє значну роль у справі правильної організації бухгалтерського обліку. Раціональна система зберігання забезпечує не лише цілісність у зберіганні документів протягом встановлених законом термінів, а й можливість користування ними у будь-який момент для отримання різноманітних довідок» [8].

У ПП «Пролетар-Агро» після закінчення звітного року і подання звітності всі облікові реєстри, звіти та первинні документи, що підтверджують достовірність звітних показників складаються у відповідні теки, прошиваються і передаються на зберігання до архіву. Роль архіву на підприємстві виконую спеціальна кімната зі стелажми. Відповідальним за організацію архіву є головний бухгалтер, але всю роботу, щодо формування та розміщення справ в архіві доручено касиру підприємства.

Висновок про раціональність організації обліку на підприємстві дає

можливість зробити наявність таких двох внутрішніх регламентів як «Наказ про облікову політику» та «Графік документообігу». Проведені дослідження показали, що «Наказ про облікову політику» на досліджуваному підприємстві підписано, але в ньому розкрито не всі елементи облікової політики щодо певних об'єктів обліку. Щодо графіку документообігу, то він взагалі не розроблений і не затверджений, а тому зрозуміло, що не всі первинні документи надходять до бухгалтерії вчасно.

2.3. Організація обліку надходження та використання МШП у ПП «Пролетар-Агро»

Приватне підприємство «Пролетар-Агро» в ході здійснення своєї виробничої діяльності використовує значну кількість малоцінних та швидкозношуваних предметів. Зокрема на обліку у підприємстві знаходяться лопати, сапи, мітли, урни, пилки безмоторні, сокири, коси, ящики дерев'яні та пластикові, миючі засоби, відра, рукавички гумові та звичайні, халати, респіратори, конторські приналежності та інші МШП.

Надходження, переміщення і відпускання МШП для використання оформляються первинними документами, правила складання яких встановлюються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1997 р. № 996-XIV [21], «Положенням про документальне забезпечення запасів у бухгалтерському обліку, затвердженим Міністерством фінансів України від 24.05.1995р. № 88» [47] та іншими нормативними актами.

У ПП «Пролетар-Агро» первинні та узагальнюючі (зведені) облікові документи складаються на паперових носіях і на них стараються відобразити всі обов'язкові реквізити, що передбачені законодавством України, включаючи підписи відповідальних осіб, які дають змогу ідентифікувати

того, хто оформлював відповідну операцію.

Документальне оформлення надходження та переміщення МШП на підприємстві залежить, перш за все, від каналів їх надходження та використання.

Так, основну частину малоцінних та швидкозношуваних предметів приватне підприємство «Пролетар-Агро» одержує від постачальників. Відносини з такими постачальниками оформлюються договорами на постачання, або, в окремих випадках виписаними рахунками фактурами від постачальників без складання договору в письмовій формі.

МШП можуть також закуповуватися підприємством дрібними партіями за готівку. В такому випадку їх надходження оформлюється на основі квитанцій чи товарних накладних, наданих підзвітними особами, які таку закупівлю здійснювали. Крім того на склад приватного підприємства також надходять МШП власного виробництва та МШП, які оприбутковують як лишки, якщо вони виявлені під час проведення інвентаризації.

Проблемним питанням організації первинного обліку МШП у досліджуваному підприємстві є вибір форм первинних документів якими оформлюються операції із зазначеними активами. Так, для оформлення таких операцій у ПП «Пролетар-Агро» використовують неспеціалізовані первинні документи типової форми, які затвердженні «Наказом Міністерства статистики України від 21.06.1996 р. № 193: Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини і матеріалів» [52], хоча на сьогоднішній день уже діє «Наказ Міністерства статистики України від 22.05.96 р. № 145: Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів» [51].

Як уже зазначалося, найбільшу частину МШП досліджуване підприємство отримує від постачальників, при цьому первинними документами є рахунки-фактури постачальників, товарно-транспортні накладні чи товарні накладні та податкові накладні, за умови, що постачальник є платником податку на додану вартість.

Якщо необхідно одержати МШП прямо зі складу постачальника, то для такого одержання на підприємстві уповноваженій особі видається Довіреність, що реєструється у спеціальному журналі. Обов'язки щодо виписки таких довіреностей та контроль за їх використанням покладено на бухгалтера з обліку матеріалів.

Не дивлячись на те, що використання довіреності на сьогоднішній день не є обов'язковим у досліджуваному приватному підприємстві прийняли рішення продовжувати використовувати довіреності за формою, що існувала раніше. Їх роздруковують самостійно на принтерах підприємства і це не суперечить вимогам законодавства. Але, разом з цим, рішення про продовження використання на підприємстві довіреності за формою № М-26 не зафіксоване в Наказі про облікову політику підприємства чи будь-якому іншому розпорядчому документі.

Отримавши довіреність, уповноважені особи звітують перед бухгалтером про їх використання шляхом надання до бухгалтерії документів, які підтверджують, що всі МШП передані ними на склад підприємства. Для цього в бухгалтерію надають видаткову накладну постачальника з відміткою про прийняття завідуючою складом відповідних МШП.

З 01.02.2015 року наявність податкової накладної бухгалтер відповідальний за облік матеріальних цінностей перевіряє в Єдиному реєстрі податкових накладних. Податкова накладна повинна бути зареєстрована постачальником цінностей в указаному реєстрі протягом 15 календарних днів після дати її складання. За такої умови досліджуване підприємство має право на податковий кредит у поточному звітному періоді. Якщо ж постачальник зареєстрував податкову накладну із запізненням, але в строк 180 днів, то право на податковий кредит у ПП «Пролетар-Агро» виникне у періоді реєстрації податкової накладної. В таких умовах бухгалтерам підприємства необхідно постійно тримати під контролем питання реєстрації податкових накладних постачальниками.

На основі представлених документів з підписами завідуючої складом

Лапіної Зої Володимирівни бухгалтер по обліку матеріалів заносить до облікової програми прибуткову накладну, а потім проставляє бухгалтерські рахунки з обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів та бухгалтерські рахунки взаєморозрахунків з постачальниками.

Якщо певні МШП купуються підзвітною особою господарства, то при складанні «Звіту про використання коштів, наданих на відрядження, або під звіт» така особа прикладає до свого звіту первинні документи, що підтверджують факт купівлі: рахунки, фіскальні чеки магазинів, квитанції прибуткових касових ордерів.

Відображення оприбуткування придбаних МШП через підзвітних осіб у ПП «Пролетар-Агро» у діючій обліковій програмі «BAS Бухгалтерія» здійснюється шляхом оформлення електронного «Звіту про використання коштів, наданих в під звіт». Тобто, на підставі складеного вручну «Звіту про використання коштів наданих на відрядження або під звіт», та прикладених до нього документів, що підтверджують факт купівлі малоцінних та швидкозношуваних предметів, бухгалтер створює в обліковій програмі «BAS Бухгалтерія» електронний документ «Звіт про використання коштів виданих в під звіт». В цьому документі вказується які малоцінні та швидкозношувані предмети, в якій кількості, на яку суму були придбані, та вказується місце їх зберігання. Свідченням того, що придбані малоцінні та швидкозношувані предмети були передані на склад зберігання є підпис завідуючої складом на розрахунковому документі, що прикладається до «Звіту про використання наданих коштів в під звіт».

Ті МШП, які підприємство придбало у постачальників зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. До такої вартості, крім вартості придбання, як правило включають суму транспортно-заготівельних витрат, пов'язаних з таким придбанням.

При цьому обліковою політикою господарства передбачене включення транспортно-заготівельні витрат до вартості конкретних малоцінних швидкозношуваних предметів при їх оприбуткуванні без обліку таких витрат

на окремому рахунку.

Інвентарний облік малоцінних та швидкозношуваних предметів у приватному підприємстві «Пролетар-Агро» ведеться на місці їх зберігання та використання. Всі малоцінні та швидкозношувані предмети, що надходять на підприємство передаються для зберігання на центральний склад. Завідуючою складу є Лапіна Зоя Володимирівна. З нею на підприємстві підписано договір про повну матеріальну відповідальність. На цьому ж складі зберігаються всі матеріальні цінності, що є на підприємстві.

Інвентарний облік малоцінних та швидкозношуваних предметів здійснює завідувача складом. Для цього на МШП, що надійшли, складається картка складського обліку.

Картки складського обліку щорічно на всі МШП, які рахуються в обліку на початок року відкривають у бухгалтерії. Вони складаються на кожне найменування МШП чи їх різновид. В такі картки, при їх відкритті записують дані щодо кількості конкретних МШП на склад на початок року та їх характеристики. Потім такі картки реєструються у спеціальному журналі, де їм присвоюють певні порядкові номери і передають на склад під підпис у вказаному журналі, матеріально відповідальній особі. Якщо на підприємство протягом року надійшли МШП, які раніше не використовувалися, у бухгалтерії для їх складського обліку виписують нову окрему Картку складського обліку і передають її завідуючій складом аналогічно переданим раніше.

Завідуюча складом у ті дні коли відбувалися операції з надходження чи вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів на основі отриманих первинних документів заносить записи до відповідних карток, нумеруючи їх послідовно з початку року. Після кожного запису, щодо надходження МШП чи передачі їх за накладною у використання виводиться залишок відповідного виду МШП на певний момент.

Придбані або власно виготовлені малоцінні та швидкозношувані предмети, як правило, надходять на склад підприємства. Бухгалтер, що

займається обліком матеріалів контролює, щоб їх передача безпосередньо в експлуатацію не здійснювалася, хоча інколи стаються такі випадки через відсутність належного контролю.

Для покращення зберігання до передавання в експлуатацію МШП у ПП «Пролетар-Агро» проводять маркування спецодягу, виробничого і господарського інвентарю, кухонного посуду та інших малоцінних та швидкозношуваних предметів з зазначенням на них відповідних інвентарних номерів.

Таким чином спеціальної форми Картки складського обліку для обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів не існує, тому на підприємстві застосовують для такого обліку стандартну форму Картки складського обліку № М-12, що затверджена «Наказом Міністерства статистики України від 21.06.1996 р. № 193: Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини і матеріалів» [52].

По мірі потреби МШП зі складу відпускаються у виробничі підрозділи. Так як операції з передачі малоцінних та швидкозношуваних предметів здійснюються не часто та не систематично, то кожен їх відпуск оформляють окремими «Накладними – вимогами на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів» (ф. М-11), що виписуються відділом одержувачем у двох примірниках: перший, із розпискою комірника, залишається у відділу, другий - з розпискою одержувача - у комірника.

Обмінний фонд по жодному виду малоцінних та швидкозношуваних предметів у досліджуваному господарстві не створюють. Лімітно-забірних карток для передачі МШП в експлуатацію у ПП «Пролетар-Агро» не застосовують.

В кінці звітної місяця, матеріально відповідальна особа на підставі даних складського обліку та первинних документів, складає «Звіт про рух матеріальних цінностей», в який включає цінності по яких був рух. Вказаний Звіт передається завідуючою складом у бухгалтерію разом із прикладеними документами для перевірки правильності його складання.

Певним недоліком у організації інвентарного обліку є, на нашу думку, те, що окремого звіту в якому відображавсь б рух саме малоцінних та швидкозношуваних предметів у ПП «Пролетар-Агро» не складають. Інформація про їх рух відображається в загальному звіті і тільки бухгалтер з обліку матеріалів знає, які із зазначених у звіті цінностей облічується як малоцінні та швидкозношувані предмети.

В момент передачі МШП в експлуатацію їх вартість включається до складу витрат відповідного звітного періоду та відповідного підрозділу і вони списуються з балансу підприємства. Тобто, вартість використаних малоцінних предметів повністю переноситься на виготовлену продукцію в процесі виробництва.

Для здійснення такого списання бухгалтер з обліку матеріалів здійснює звірку даних наведених у «Звіті про рух матеріальних цінностей», наданому завідуючою складом, та даних про передачу їх у використання, наданих відповідальними особами відповідних підрозділів.

На жаль, через відсутність у ПП «Пролетар-Агро» належним чином оформленого та затвердженого графіку документообігу з обліку МШП, вказані документи інколи надходять у бухгалтерію із запізненням. Крім того бувають випадки заповнення не всіх необхідних реквізитів та підписів відповідальних осіб. Це ускладнює роботу бухгалтерії, викликає її перевантаження в певні періоди роботи.

Після надходження належним чином оформлених документів на передачу МШП у експлуатацію, бухгалтер з обліку матеріальних цінностей формує електронні документи в програмі «BAS Бухгалтерія» та робить їх проведення, що забезпечує відображення списання МШП із балансового обліку.

Разом з цим, варто відмітити, що списання малоцінних та швидкозношуваних предметів в бухгалтерському обліку не припиняє контролю за їх використанням.

Відповідно до вимог «Інструкції про застосування Плану рахунків

бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99р. № 291» [25] з метою забезпечення збереження МШП переданих в експлуатацію суб'єкти господарювання повинні організувати необхідний контроль за рухом таких цінностей та інвентарний облік у кількісному вираженні.

Для здійснення такого обліку необхідно використовувати форми первинних документів що затверджені «Наказом Міністерства статистики України від 22.05.96 р. № 145 Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів» [51], але на жаль жодна форма вказаних документів у досліджуваному господарстві не застосовується.

У ПП «Пролетар-Агро» після отримання із центрального складу малоцінні та швидкозношувані предмети передаються від керівників структурних підрозділів, що їх отримали, до безпосередніх виконавців робіт, що мають у них потребу на основі Акту передачі, що складається у довільній формі та підписується керівником структурного підрозділу і особою, яка отримала вказані цінності. На кожен вид малоцінних та швидкозношуваних предметів у господарстві встановлені певні строки експлуатації, але немає жодного розробленого документу в якому б вівся кількісний облік МШП, що знаходяться в експлуатації.

Для того, що визначити непридатність предметів для їх подальшого використання і оформлення необхідної документації на списання, на підприємстві за наказом керівника створені постійно діючі комісії до складу яких входить бухгалтер по матеріалах, завідувача центральним складом та керівник відповідного структурного підрозділу. Працівник, у використанні якого знаходилися певні цінності (спецодяг, мітли, лопати і т. д.), після закінчення строку їх експлуатації повертає ці цінності керівнику структурного підрозділу для подальшої утилізації. А комісія складає акт на списання малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Через те, що на підприємстві не застосовуються спеціально розроблені документи для обліку цінностей, закріплених за працівниками, інколи викликають конфлікти пов'язані зі строком експлуатації чи поверненням зношених цінностей, адже вказаний строк контролюють лише за Актами видачі, що не дуже зручно та вимагає часу на пошук необхідної інформації.

Якщо по якійсь причині МШП повертаються на центральний склад, у господарстві здійснюють їх оприбуткування. Таке повернення оформлюється аналогічно видачі – «Накладними-вимогами на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів» (ф. М-11) та відмічається в «Картці складського обліку» і в «Звіті про рух матеріальних цінностей» з наступним оприбуткуванням в бухгалтерському обліку.

Отже, у ПП «Пролетар-Агро» первинний облік малоцінних та швидкозношуваних предметів в цілому організований на належному рівні, хоча є і деякі недоліки. Вони пов'язані з тим, що на підприємстві не складено графік документообігу з обліку МШП, допускаються порушення при заповненні первинних документів, відсутній належний кількісний облік МШП на місцях. При здійсненні первинного та кількісного обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів підприємство не використовує документи стандартної форми, які затвердженні Міністерством статистики України.

Як показали дослідження у ПП «Пролетар-Агро» всі малоцінні та швидкозношувані предмети зберігаються на центральному складі підприємства і знаходяться в експлуатації на матеріальній відповідальності окремих працівників.

Для обліку всіх цих предметів на підприємстві використовується синтетичний рахунок 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», на якому роблять відображення здійснених операцій відповідно до вимог нормативних документів.

Як уже зазначалося, малоцінні та швидкозношувані предмети зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю, що

формується відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» [45] і списуються виходячи з оцінки, яку також здійснюють за вказаним Положенням.

На рахунку 22 на підприємстві обліковуються тільки малоцінні та швидкозношувані предмети, що знаходяться на складі підприємства. МШП передані в експлуатацію в балансовому обліку не відображаються.

Не дивлячись на те, що у ПП «Пролетар-Агро» використовується значна кількість малоцінних та швидкозношуваних предметів, до синтетичного рахунка 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» не відкрито жодного субрахунка. Аналітичний облік МШП ведеться в розрізі видів таких цінностей, виходячи з потреб підприємства.

Відсутність субрахунків та групування малоцінних та швидкозношуваних предметів за однорідними групами ускладнює пошук інформації за певною категорією МШП. Зокрема, при необхідності вибрати інформацію про наявність на підприємстві спеціального одягу чи господарського інвентарю бухгалтеру з обліку матеріалів доводиться вибирати таку інформацію із загального переліку цінностей, що облічуються на рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» та сумувати їх вартості вручну, що забирає значну кількість часу.

Відсутність субрахунків до рахунку 22, ускладнює також роботу головного економіста Ковальчу Юлії Петрівни, що займається плануванням та аналітичною роботою на підприємстві. Інформацію про наявність та використання МШП за певними функціональними групами вона також вибирає вручну, що вимагає значних витрат часу та приводить до помилок.

У ПП «Пролетар-Агро» при передачі МШП в експлуатації їх вартість повністю списується з балансу підприємства і знос протягом періоду їх використання не нараховується. Облік переданих у використання МШП здійснюється лише в кількісному вигляді. Такий порядок обліку МШП повністю відповідає вимогам діючого законодавства.

Основні проведення щодо обліку МШП у ПП «Пролетар-Агро» наведено в таблиці 2.2.

Кореспонденція рахунків з обліку МШП у ПП «Пролетар-Агро»

Зміст господарської операції	Сума	Кореспонденція	
		Дт	Кт
Придбано МШП у постачальника	600,00	22	631
Відображено податковий кредит з ПДВ придбанні МШП	120,00	641	631
Розраховалися з постачальником за отримані МШП	720,00	631	311
Оприбутковано МШП, придбані підзвітною особою	100,00	22	372
Оприбутковано МШП на склад із додаткового виробництва	250,00	22	23
Безоплатно отримано МШП	250,00	22	718
Оприбутковано лишки МШП виявлені при інвентаризації	400,00	22	719
Оприбутковано МШП, повернені на склад до закінчення їх терміну використання	300,00	22	719
Знято з обліку МШП, передані у виробництво	250,00	23	22
Знято з обліку МШП, що передані на загальновиробничі витрати	1453,65	91	22
Знято з обліку МШП, що передані на адміністративні витрати	452,35	92	22
Списано МШП на збутові витрати	100,52	93	22
Списано собівартість реалізованих МШП	150,00	943	22
Відображено уцінення МШП	150,00	946	22

Списання вартості МШП, переданих в експлуатацію на підприємстві здійснюється за методом середньозваженої собівартості. При цьому така оцінка проводиться щодо кожного найменування МШП щомісячно. Розрахунок середньозваженої собівартості повністю відповідає законодавчим вимогам.

Такий розрахунок середньозваженої собівартості за кожним найменуванням МШП дає можливість зробити діюча в господарстві програма «BAS Бухгалтерія» з допомогою якої розрахунки проводяться автоматично. Метод простий у використанні та зрозумілий, тому саме він і

був вибраний господарством для визначення вартості списаних малоцінних та швидкозношуваних предметів. Разом з цим, слід відмітити, що вибір методу оцінки вибуття МШП має бути передбачено підприємством в Наказі про облікову політику, чого не зроблено у ПП «Пролетар-Агро».

В обліковій програмі «BAS Бухгалтерія», яку використовує досліджуване підприємство, дані про рух на наявність МШП у цілому по господарстві узагальнюються в журналі-ордері по рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», який формується програмою автоматично по запиту бухгалтера на основі, занесеної ним з первинних документів інформації про рух МШП.

Даний реєстр використовують для узагальнення інформації оборотів по дебету та кредиту за кореспондуючими рахунками по рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» і є реєстром синтетичного обліку.

Для формування даного реєстру в обліковій програмі «BAS Бухгалтерія» у пункті меню «Звіти», передбачений пункт «Журнал-ордер по рахунку».

Для синтетичного обліку залишків та оборотів малоцінних та швидкозношуваних предметів у розрізі найменувань, передбачений звіт «Оборотно-сальдова відомість» по рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети». Дані до цього реєстру також заносяться автоматично на основі введених первинних документів про рух малоцінних та швидкозношуваних предметів за звітний період.

Для аналітичного обліку МШП в обліковій програмі «BAS Бухгалтерія» передбачено звіт «Картка рахунку» по рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети». Даний звіт дозволяє сформувати залишки по певному найменуванню МШП, обороти за певний період у розрізі первинних документів на рух МШП у кількісно-сумовому виразі. Дані до звіту вносяться автоматично на основі введених первинних документів.

Для аналізу руху малоцінних та швидкозношуваних предметів по

рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» в розрізі кореспондуючих рахунків в обліковій програмі «BAS Бухгалтерія» передбачений звіт «Аналіз рахунку».

На основі вказаних реєстрів обліку у програмі «BAS Бухгалтерія» формується зведений реєстр «Головна книга», куди автоматично переносяться дані з журналу-ордеру за рахунком 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», та звітність.

Отже, дослідження показали, що на підприємстві синтетичний та аналітичний облік повністю автоматизовано з допомогою програми «BAS Бухгалтерія», але на жаль до рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» не відкрито жодного субрахунку, що викликає труднощі при формуванні інформації за функціональними групами МШП, необхідної для планування діяльності та управління. Крім того у ПП «Пролетар-Агро» є певні недоліки в організації обліку: не складено графіка документообігу, в наказі про облікову політику не повністю розкрито інформацію про методику обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів. Вони облічуються за аналогією з виробничими запасами, хоча фактично мають певні особливості обліку.

2.4. Удосконалення організації обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві

Дослідження показали, що у Приватному підприємстві «Пролетар-Агро» в цілому облік запасів організовано на належному рівні: облік автоматизовано, обов'язок щодо ведення обліку матеріальних цінностей покладено на окремого бухгалтера з обліку матеріалів. На підприємстві є два склади: зерновий склад (тік), де зберігається готова продукція господарства – зерно пшениці, ячменю, кукурудза та інші зернові вирощені в господарстві

(завідуюча Мартинова Світлана Сергіївна) та центральний склад, де зберігаються виробничі запаси та малоцінні і швидкозношувані предмети (завідуюча Сергієва Зоя Володимирівна). З завідувачами складів підписано договори про повну матеріальну відповідальність, як того вимагає законодавство

Разом з цим, слід відмітити, що обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів, як окремому об'єкту обліку, що має свої особливості, на підприємстві не приділяється належної уваги. При чому, на нашу думку, потребує вдосконалення як первинний та інвентарний (складський) облік так і синтетичний та аналітичний облік МШП.

Перш за все, варто відмітити, що на досліджуваному підприємстві не організовано окремого складського обліку малоцінних швидкозношуваних предметів. Вони зберігаються в одному приміщенні з іншими виробничими запасами і облік їх ведеться завідуючою складу, аналогічно іншим запасам в Картках складського обліку, які не виділені в окрему картотеку.

Відповідно, за всіма цінностями, що знаходяться на складі в кінці місяця матеріально-відповідальною особою складає «Звіт про рух матеріальних цінностей» не виділяючи в окрему категорію малоцінні та швидкозношувані предмети. Це викликає певні труднощі при прийманні такого звіту в бухгалтерії, адже лише бухгалтер по матеріалах знає на якому рахунку, 20 «Виробничі запаси» чи 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» відображаються цінності в обліку.

Для ліквідації вказаного недоліку вважаємо за необхідне рекомендувати бухгалтеру по матеріалах ПП «Пролетар-Агро», видаючи на початку року завідуючій складом «Картки складського обліку», на відповідних картках, де будуть облічуватися малоцінні та швидкозношувані предмети в правому верхньому кутку зробити відмітку «МШП».

В свою чергу, завідуюча складом за такими картками має сформувати окрему картотеку. Тоді щомісяця вона буде мати можливість складати окремі Звіти про рух матеріальних цінностей за виробничими запасами і

малоцінними та швидкозношуваними предметами, що покращить інвентарний облік МШП, та забезпечить кращий контроль за їх використанням.

Ще однією проблемою, виявленою в ході дослідження, є відсутність на підприємстві обліку МШП за функціональними групами, що приводить до труднощів при необхідності вибрати данні про наявність чи використання малоцінних та швидкозношуваних предметів за певним напрямком використання. Для ліквідації вказаної проблеми та покращення стану аналітичного обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів у ПП «Пролетар-Агро» вважаємо за необхідне до рахунку 22 «Малоцінні і швидкозношувані предмети» відкрити 4 субрахунки:

- 221 «Господарський інвентар»;
- 222 «Офісне обладнання»;
- 223 «Спецодяг»;
- 224 «Інші МШП».

На субрахунку «Господарський інвентар» рекомендуємо облічувати лопати, сапи, відра, вила, мітли, віники, граблі, ріжучі, абразивні, слюсарно-монтажні і подібні їм інструменти, вимірювальні прилади, свердла, інший інвентар загальнопромислового призначення.

На субрахунку 222 «Офісне обладнання» рекомендуємо облічувати предмети конторського та господарського облаштування: вішалки, урни, стільці, письмові набори, портъери, лотки для паперу, калькулятори строк служби яких менше року та ін.

На субрахунку 223 «Спецодяг» рекомендуємо облічувати засоби індивідуального захисту та спеціальний одяг: штани, халати, гумові та звичайні рукавиці, окуляри, протигази, респіратори і т. п.

На субрахунку 224 «Інші МШП» рекомендуємо облічувати малоцінні та швидкозношувані предмети, що не відносяться до попередніх функціональних груп. Зокрема, предмети протипожежного значення, тара для зберігання запасів на складах чи у виробничих підрозділах та їх

транспортування всередині підприємства строк служби якої менше року та інші предмети (табл.2.3).

Таблиця 2.3

Запропоновані субрахунки до рахунку 22 «МШП»

Запропонований субрахунок до рахунку 22 «МШП»	Призначення субрахунка
221 «Господарський інвентар»	Рекомендовано облічувати лопати, сапи, відра, вила, мітли, віники, граблі, ріжучі, абразивні, слюсарно-монтажні і подібні їм інструменти, вимірювальні прилади, свердла, інший інвентар загальнопромислового призначення
222 «Офісне обладнання»	Рекомендовано облічувати предмети конторського та господарського облаштування: вішалки, урни, стільці, письмові набори, порт'єри, лотки для паперу, калькулятори строк служби яких менше року та ін.
223 «Спецодяг»	Рекомендовано облічувати засоби індивідуального захисту та спеціальний одяг: штани, халати, гумові та звичайні рукавиці, окуляри, протигази, респіратори і т. п.
224 «Інші МШП»	Рекомендовано облічувати малоцінні та швидкозношувані предмети, що не відносяться до попередніх функціональних груп. Зокрема, предмети протипожежного значення, тара для зберігання запасів на складах чи у виробничих підрозділах та їх транспортування всередині підприємства строк служби якої менше року та ін.

При побудові аналітичного обліку МШП в розрізі запропонованих функціональних груп, за такими ж функціональними групами має бути

побудована картотека складського обліку МШП. Отже на відповідних Картках складського обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів в правому верхньому кутку необхідно поруч із запропонованою відміткою «МШП», робити ще й відмітку про функціональну групу до якої відноситься вказаний малоцінний предмет.

При цьому бажано переглянути порядок присвоєння малоцінним та швидкозношуваним предметам інвентарних номерів. Рекомендуємо формувати їх наступним чином:

- перші три цифри номенклатурного номера повинні означати номер рахунка й субрахунку;

- всі наступні - порядковий номер матеріальних цінностей у групі.

За цими ж номерами, вважаємо за доцільне, організувати і бухгалтерський облік малоцінних та швидкозношуваних предметів, що дозволяє здійснювати кількісне звірення даних оперативних складських і аналітичного бухгалтерських обліків.

Найбільш проблемним питанням первинного обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів є те, що у ПП «Пролетар-Агро» не використовують для обліку вказаних цінностей спеціальні стандартні форми первинних документів, затверджені на законодавчому рівні [51]. Як уже зазначалося, всі операції отримання цінностей з центрального складу підприємства оформлюються «Накладними-вимогами на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів», передача їх в експлуатацію – Актами видачі, що складаються в довільній формі, а списання – Актом на списання, що складається комісією.

Отже, при списанні малоцінних та швидкозношуваних предметів з балансу складається акт за єдиною формою, тоді як причини вибуття можуть бути різними:

- поломка чи втрата МШП;
- списання в результаті зносу;
- передача спецодягу, спецвзуття та запобіжних заходів працівникові.

Застосування для обліку руху малоцінних та швидкозношуваних предметів спеціальних первинних документів стандартної форми дасть можливість вирішити вказану проблему та значно покращить стан оперативного обліку МШП.

Так, при поломці малоцінних та швидкозношуваних предметів рекомендуємо складати окремий документ який має назву «Акт вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів» (форма № МШ-4). Цей первинний документ спеціально розроблений для оформлення пошкодження чи якоїсь іншої втрати малоцінних та швидкозношуваних предметів. Він, як правило, складається в одному примірнику на одного робітника. Проте, якщо поломка, псування чи втрата малоцінних та швидкозношуваних предметів відбулася з вини робітника, то такий Акт складається у двох примірниках. Один примірник вказаного акту зберігається в підрозділі, в якому відбулася втрата МШП, а другий необхідно передати до бухгалтерії, де розраховують вартість втраченого МШП, та суму, яку працівник повинен відшкодувати у зв'язку з допущеними діями. На основі зазначеного Акту вибуття співробітнику замість непридатного чи втраченого предмета видається придатний і ця інформація записується до «Картки обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів (форма № МШ-2)». Акти вибуття потім прикладаються до актів списання.

Спеціальний документ: «Картка обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів (форма № МШ-2)» рекомендуємо на підприємстві використовувати для обліку МШП, які видаються працівникам під розписки для тривалого користування. Така картка повинна заповнюватися на кожного працівника, який одержав МШП. Складені картки дають можливість керівнику структурного підрозділу в будь-кий момент визначити у якого працівника знаходиться певний інструмент.

На сьогоднішній день у ПП «Пролетар-Агро» не має можливості формувати постійний обмінний фонд малоцінних та швидкозношуваних предметів. Значну кількість інструментів закупають по мірі необхідності,

тому складати у досліджуваному підприємстві на основі «Акту вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів (форма № МШ-4)» - «Акт на списання інструментів (пристроїв) та обмін їх на придатні» (форма № МШ-5), який передбачений для оформлення операцій зі списання інструментів, які втратили придатність, та обміну їх на придатні не є доцільним. Непридатні інструменти необхідно списати шляхом складання Акту на списання, створеною комісією та здати їх на склад для утилізації.

Видачу працівникам підприємства інструментів у короткострокове користування рекомендуємо контролювати за допомогою інструментальних марок (жетонів), використання яких не потребує їх реєстрації в будь-яких документах. При цьому у ПП «Пролетар-Агро» рекомендуємо застосовувати одномарочну систему контролю. При такій системі працівник підприємства може отримати необхідний інструмент у керівника структурного підрозділу передавши йому свою інструментальну марку, де зазначено табельний номер працівника. Видавши інструмент співробітнику, відповідальний за його збереження на місце зберігання інструменту поміщує інвентарну марку (жетон) працівника, який повертає йому, коли той приносить назад до місця зберігання інструмент після використання.

Списання малоцінних та швидкозношуваних предметів, що зносилися та закінчився строк їх експлуатації повинно оформлюватися «Актом на списання малоцінних та швидкозношуваних предметів (форма № МШ-8)». Цей акт має складатися комісією затвердженою на підприємстві і після здачі списаних МШП на склад для утилізації, передаватися в бухгалтерію.

ПП «Пролетар-Агро» є досить крупним підприємством і працівникам підрозділу тваринництва, як правило видається для роботи спецодяг (халати, куртки, рукавиці та ін.). Для обліку такої видачі рекомендуємо застосовувати передбачену законодавством особисту картку за формою № МШ-6. У такій картці передбачені спеціальні колонки для відображення терміну використання виданого спецодягу і можна навіть вказати відсоток придатності, якщо речі не нові. Картки за формою № МШ-6 складаються в

одному екземплярі і їх доцільно зберігати у комірника, що видає такий спецодяг. За такими картками дуже легко проконтролювати, кому прийшов термін отримувати новий спецодяг.

На підприємстві також є випадки, коли спецодяг та взуття видається не для постійног, а для тимчасового використання при виконанні певних робіт, наприклад внесення гербіцидів. Щоб не втрати контроль за використанням такого спецодягу його видачу та повернення також рекомендуємо відображати у спеціально призначених для цього картках за формою № МШ-б, але ставити на них помітку: «Чергова».

При оформленні таких документів буде здійснюватися належний інвентарний облік малоцінних та швидкозношуваних предметів та полегшиться контроль за їх використанням. При цьому як і раніше діюча на підприємстві комісія буде виконувати роботу по списанню МШП, але складаючи документи спеціальної форми.

Не менш проблемною у ПП «Пролетар-Агро» є також організація оперативного кількісного обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів, ведення якого передбачено «Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99р. № 291» [25]. Як показали дослідження для ведення такого обліку у підприємстві не розроблено жодного документу. На законодавчому рівні форми накопичувальних документів оперативного обліку також не затверджені, тобто він має здійснюватися або ж лише на підставі первинних документів, або за розробленою та затвердженою на підприємстві формою.

Ведення вказаного обліку лише на підставі первинних документів не є раціональним, тому нами запропоновано використовувати у ПП «Пролетар-Агро» для такого обліку Журнал оперативного обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів у виробничих підрозділах за розробленою нами формою (рис.2.2).

Фрагмент документу									
Журнал оперативного обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів у виробничих підрозділах ПП «Пролетар-Агро» (запропонована форма)									
Назва структурного підрозділу: <u>рільнича бригада № 1</u>									
Вид (марка) малоцінних швидкозношуваних предметів: <u>мітла пластикова</u>									
Функціональна група : <u>господарський інвентар</u>									
Надходження у підрозділ			Передача в експлуатацію					Списання	
Дата, та номер документа	Кількість	Інвентарні номери	Дата, та номер документа	Кількість, інвентарний номер	Кому видано	Підпис про отримання	Строк експлуатації	Дата, та номер документа	Кількість, інвентарний номер
05.01.21 № 4	2	22134, 22135	05.01.21 № 1	1, 22134	Прибиральниця Волошина Т.П.		2 міс.	06.03.21 № 14	1, 22134
			16.03.21 № 7	1, 22135	Прибиральниця Волошина Т.П.		2 міс.	07.05.21 № 14	1, 22135
07.05.21 № 12	1	22148	08.05.21	1, 22148	Прибиральниця Волошина Т.П.		2 міс.	07.05.21 № 12	1
...									
Всього за рік									
Бригадир рільничої бригади № 1						Вальків С.В.			

Рис. 2.2. Фрагмент документу: «Журнал оперативного обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів у виробничих підрозділах ПП «Пролетар-Агро» (запропонована форма)

Такий журнал рекомендуємо відкривати один раз на рік у кожному підрозділі, що використовує малоцінні та швидкозношувані предмети. Кожна сторінка журналу призначена для обліку окремого виду малоцінних та швидкозношуваних предметів. Даний журнал має бути призначений для оперативного кількісного обліку інформації про наявність та рух малоцінних та швидкозношуваних предметів і повинен включати в себе такі дані:

- найменування підрозділу;

- найменування та марка малоцінних та швидкозношуваних предметів;
- функціональна група малоцінних та швидкозношуваних предметів;
- залишок на початок періоду;
- надходження;
- передача в експлуатацію;
- списання;
- залишок на кінець періоду у кількісному та грошовому вимірі;
- підсумкові дані про рух малоцінних та швидкозношуваних предметів за рік.

Залишок на початок та на кінець періоду у журналі показує наявність малоцінних та швидкозношуваних предметів у відповідному підрозділі підприємства на даний момент, що дозволить володіти інформацією про наявність ресурсів.

Інформація про надходження, вибуття, та передачу в експлуатацію малоцінних та швидкозношуваних предметів у запропонованому журналі дозволить відстежити рух малоцінних та швидкозношуваних предметів у підрозділі та дотримання строків їх використання. При виникненні будь-яких суперечливих питань з надходження, вибуття, передачі в експлуатацію малоцінних та швидкозношуваних предметів Журнал оперативного обліку дасть можливість швидкого пошуку інформації щодо малоцінного матеріалу, по якому виникло суперечливе питання. Також даний Журнал оперативного обліку дозволить аналізувати керівникам структурних підрозділів наявність та потребу у малоцінних та швидкозношуваних предметах.

Таким чином в Журналі оперативного обліку буде обліковуватися весь рух малоцінних і швидкозношуваних предметів в підрозділі, і будуть записуватися всі первинні документи з обліку МШП. За кожним засобом праці буде закріплена матеріально-відповідальна особа (працівник), що відповідає за його збереження.

Ще одним із шляхів вдосконалення обліку у ПП «Пролетар-Агро» є складання графіку документообігу щодо руху документів за операціями з малоцінними та швидкозношуваними предметами, для спрощення роботи бухгалтерії. Тому ми пропонуємо розробити на підприємстві такий графік. Він має містити інформацію про порядок і виконавців створення документу, його перевірку, обробку, контирування і аж до передачі в архів.

Роль головного бухгалтера, як організатора бухгалтерського обліку та внутрішнього бухгалтерського контролю на підприємстві, якраз і проявляється у створенні раціонального документообігу.

Раціонально організований документообіг допоможе забезпечити мінімальний розрив у часі від моменту створення документу до його потрапляння в бухгалтерію на обробку. Наявність графіку документообігу дозволить не лише своєчасно отримувати документи в бухгалтерію, а і має забезпечити підвищення відповідальності тих, хто їх складає і підписує на місцях, адже їх обов'язки будуть чітко закріплені цим графіком.

Складання та затвердження графіку документообігу за всіма ділянками обліку передбачено законодавством, тому розробка такого графіку убезпечить підприємство від законодавчих порушень.

Наступною проблемою на підприємстві яку треба вирішити - це формування якісної облікової політики. Наказ про облікову політику на підприємстві затверджено, але в ньому не висвітлено окремо питання щодо обліку малоцінних швидкозношуваних предметів. Тому, на нашу думку необхідно доповнити Наказ про облікову політику підприємства методами списання малоцінних швидкозношуваних предметів та порядком планування витрат МШП.

Крім того окремим наказом необхідно закріпити рішення про продовження використання на підприємстві довіреності за формою № М-26

Отже, підсумовуючи все вище сказане можна зазначити, що для покращення організації обліку наявності та руху малоцінних швидкозношуваних предметів у ПП «Пролетар-Агро» на нашу думку

необхідно:

- складати Картки складського обліку на зазначені предмети з поміткою, що це МШП, а не звичайні виробничі запаси;
- організувати як інвентарний так і бухгалтерський облік у розрізі запропонованих нам функціональних груп;
- застосовувати для оформлення операцій з малоцінними та швидкозношуваними предметами первинні документи, що розроблені законодавцями саме для цього виду запасів;
- застосовувати для контролю за використанням МШП, що передані в експлуатацію, Журнал оперативного обліку МШП за розробленою нами формою;
- скласти та затвердити на підприємстві графік документообігу щодо досліджуваної ділянки обліку та внести зміни в облікову політику.

Внесені пропозиції дозволять, на нашу думку, ліквідувати виявлені недоліки ведення обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів у ПП «Пролетар-Агро» та перевести облік у господарстві на якісно новий рівень, відповідно нормативно – правовій базі України.

Висновки до другого розділу

1. Надана фінансово-економічна характеристика ПП «Пролетар-Агро» показала, що рейтинг фінансового стану досліджуваного підприємства за останні 4 роки відповідає класу А, хоча в 2016 році підприємство мало збиток і за рейтингом відносилось до класу Д. Позитивним є постійне зростання чистого доходу підприємства та прибутку і поповнення основних засобів підприємства.

2. Облік на підприємстві здійснюється бухгалтерією до складу якої входить сім співробітників. Структура бухгалтерської служби – лінійна. Всі

бухгалтери підпорядковуються напряму головному бухгалтеру. Облік МШП здійснює бухгалтер з обліку матеріалів, разом з обліком виробничих запасів.

3. У досліджуваному господарстві для оформлення надходження і використання малоцінних та швидкозношуваних предметів не застосовують спеціалізовані форми первинних документів, а оформлюють вказані операції аналогічно виробничим запасам. Зберігаються МШП на підприємстві на центральному складі. Окремого складського обліку МШП не організовано. Вони зберігаються в одному приміщенні з іншими виробничими запасами і облік їх ведеться завідуючою складу, аналогічно іншим запасам в «Картках складського обліку (ф. М-12)», які не виділені в окрему картотеку. Окремого «Звіту про рух матеріальних цінностей» по МШП не складають.

4. Формування первинної вартості МШП, що надійшли на підприємство відповідає вимогам законодавства. Обмінний фонд по жодному виду малоцінних та швидкозношуваних предметів у досліджуваному господарстві не створюють. На кожен вид малоцінних та швидкозношуваних предметів у господарстві встановлені певні строки експлуатації, але немає жодного розробленого документу в якому б вівся кількісний облік МШП, що знаходяться в експлуатації.

5. Для відображення у бухгалтерському обліку інформації про малоцінні та швидкозношувані предмети використовується синтетичний рахунок 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», до якого на підприємстві не відкрито жодного субрахунка. Аналітичний облік малоцінних та швидкозношуваних предметів ведеться за назвами цінностей без поділу на функціональні групи. Це ускладнює пошук інформації за певною категорією МШП.

6. Синтетичний та аналітичний облік малоцінних та швидкозношуваних предметів автоматизовано з використанням програми «BAS-бухгалтерія» яка дає можливість сформувати різні регістри обліку та перенести данні до балансу. Списання вартості МШП, переданих в експлуатацію на підприємстві здійснюється за методом середньозваженої

собівартості. Оцінка за середньозваженою собівартістю проводиться щодо кожного найменування МШП щомісячно.

7. У ПП «Пролетар-Агро» є певні недоліки в організації обліку: не складено графіка документообігу, в наказі про облікову політику не повністю розкрито інформацію про методику обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів. Вони облічуються за аналогією з виробничими запасами, хоча фактично мають певні особливості обліку.

8. Запропоновано на «Картках складського обліку», призначених для обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів в правому верхньому кутку бухгалтеру зробити відмітку «МШП» та вказати їх функціональну групу. За такими картками на складі сформувати окрему картотеку. Це дасть можливість щомісяця складати окремі «Звіти про рух матеріальних цінностей» за виробничими запасами і малоцінними та швидкозношуваними предметами, що покращить інвентарний облік МШП, та забезпечить кращий контроль за їх використанням.

9. Для покращення стану аналітичного обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів у ПП «Пролетар-Агро» рекомендовано до рахунку 22 «Малоцінні і швидкозношувані предмети» відкрити 4 субрахунки, розділивши всі МШП підприємства за функціональними групами: 221 «Господарський інвентар», 222 «Офісне обладнання», 223 «Спецодяг», 224 «Інші МШП».

10. Обґрунтовано необхідність на підприємстві переглянути порядок присвоєння малоцінним та швидкозношуваним предметам інвентарних номерів. Рекомендовано формувати їх наступним чином: перші три цифри номенклатурного номера повинні означати номер рахунка й субрахунку, наступні - порядковий номер матеріальних цінностей у групі. По цих же номерах організувати і бухгалтерський облік малоцінних та швидкозношуваних предметів, що дозволить здійснити кількісну звірку даних оперативного, складського та бухгалтерського обліку.

11. Обґрунтовано доцільність переходу на застосування для обліку

руху малоцінних та швидкозношуваних предметів спеціальних первинних документів стандартної форми, що дасть можливість покращити стан оперативного обліку МШП та чітко контролювати причини їх списання. Для оперативного кількісного обліку МШП, переданих в експлуатацію застосовувати Журнал оперативного обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів у виробничих підрозділах за розробленою нами формою.

12. Для покращення організації обліку МШП розробити та затвердити графік руху документів з їх обліку та доповнити «Наказ про облікову політику підприємства» методами списання малоцінних швидкозношуваних предметів, порядком відображення транспортно-заготівельних витрат при їх придбанні та порядком планування витрат МШП.

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЮ НАДХОДЖЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Мета, значення та завдання контролю надходження та використання МШП на підприємстві

Для забезпечення ефективного використання малоцінних та швидкозношуваних предметів, поряд з обліком важливе значення має також своєчасний контроль здійснених операцій.

Зазначимо, що контроль відносно будь-якого об'єкту обліку умовно можна поділити на зовнішній та внутрішній. Порядок проведення таких контролів та методи схожі, але мета здійснення зазначених видів контролю дещо різниться. Так, зовнішній контроль, як правило здійснюється вищестоящими організаціями та контролюючими органами, тоді як внутрішній (внутрігосподарський) контроль, як правило здійснюють за рішенням керівництва підприємства, виходячи з його потреб.

Залежно від мети контролю його завдань та можливостей осіб, що здійснюють такий контроль обирається методика його проведення. Основна мета обраної методики визначається необхідністю встановлення достовірної інформації щодо об'єкту, який досліджується, у нашому випадку про стан малоцінних та швидкозношуваних предметів.

При цьому, на думку більшості науковців та практиків [1, 2, 3, 11, 14, 56], проводити суцільну перевірку МШП у більшості випадків не доцільно, адже це потребує значних трудових і матеріальних затрат. Тому спочатку, як правило, перевіряють та оцінюють систему внутрішнього контролю, що забезпечується організацією обліку на підприємстві, а вже потім, залежно від тих результатів, що отримали розширюють глибину перевірки чи навпаки,

звужують її, проводячи лише певні контрольні процедури, щоб підтвердити достовірність облікової інформації, наданої підприємством.

В той же час, незалежно від глибини внутрішнього чи зовнішнього контролю, основними його завданнями є завдання представлені на рис. 3.1.

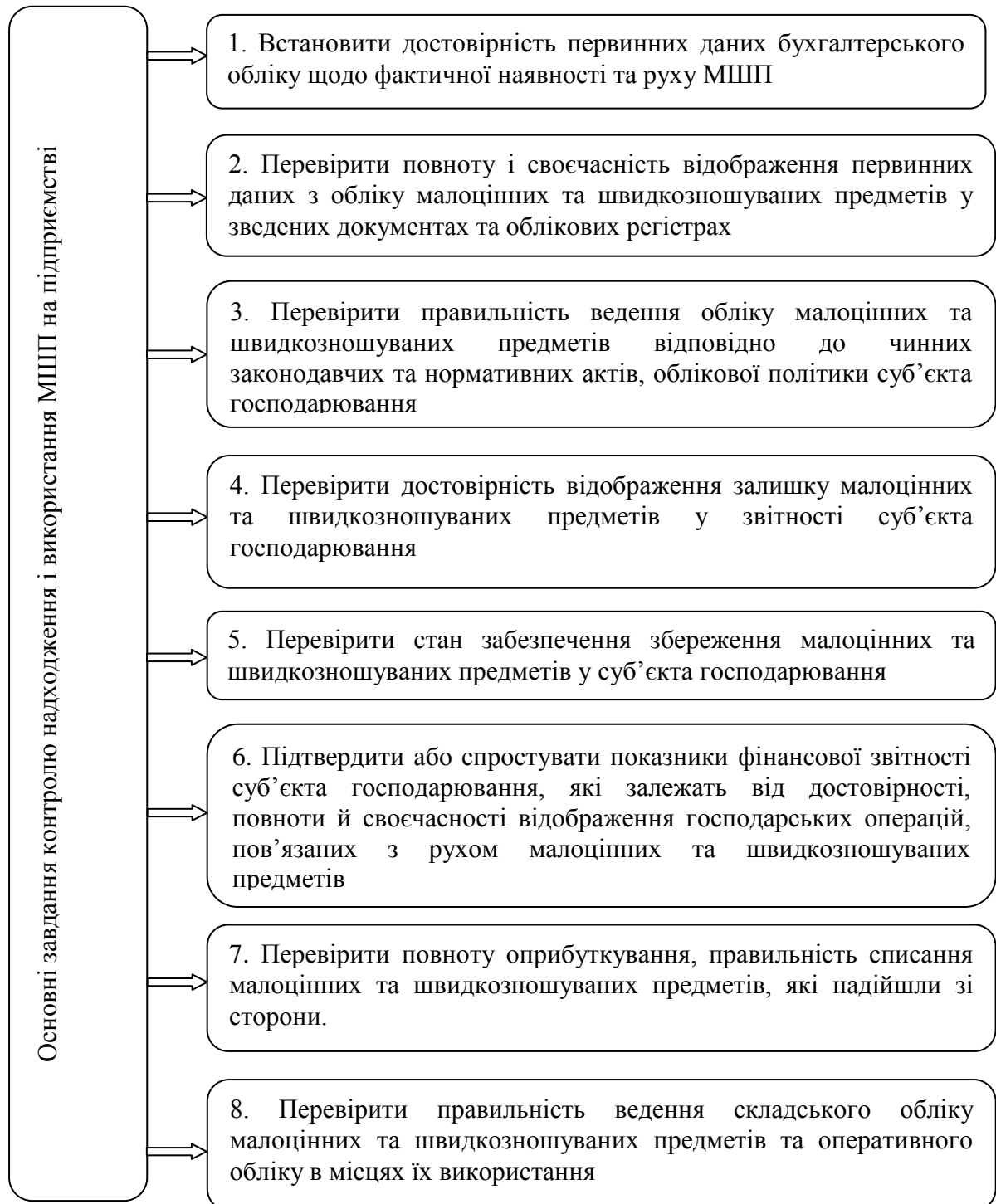

Рис. 3.1. Основні завдання контролю надходження і використання МПП на підприємстві

Зазначимо, що особливим різновидом зовнішнього контролю є аудит. Він представляє собою зовнішню незалежну перевірку, тому розглядається як різновид зовнішнього контролю, але при цьому, частіше за все такий контроль здійснюється на основі рішення керівництва, а отже його мета більше відповідає меті внутрішнього контролю – перевірити достовірність даних обліку та раціональність використання малоцінних і швидкозношуваних предметом суб'єктом господарювання.

Зовнішні перевірки контролюючих органів, зокрема податкових органів, в більшості випадків ставлять за мету визначити правильність відображення об'єктів в обліку та звітності, зокрема в частині правильності віднесення вартості малоцінних швидкозношуваних предметів на витрати, адже від розміру віднесених сум на витрати залежить розмір прибутку, а відповідно і розмір податку на прибуток, що сплачує підприємство.

Перевіряють контролюючі органи і реальність операцій щодо придбання МШП та формування податкового кредиту за такими придбаннями, якщо підприємство є платником податку на додану вартість. В цьому сенсі дуже важливим є якраз правильне документальне оформлення всіх операцій щодо надходження малоцінних та швидкозношуваних операцій на підприємство, адже при неправильному заповненні чи використанні невірних форм первинних документів операції можуть бути визнаними недійсними, а витрати на такі малоцінні та швидкозношувані предмети можуть бути виключені зі складу витрат підприємства, що покличе за собою донарахування податку на прибуток.

Важливим при таких перевірках є також надання контролюючим органам «Наказу про облікову політику підприємства» в якому буде зазначено методи списання МШП на витрати підприємства та порядок формування їх первинної вартості в частині віднесення на неї транспортно-заготівельних витрат. Наявність такого наказу убезпечить підприємство від претензій податківців, щодо не правильності списання вартості малоцінних та швидкозношуваних предметів на витрати.

Таким чином, можна зробити висновок, що контроль за надходженням та використанням малоцінних і швидкозношуваних предметів на підприємстві може здійснюватися як зовнішній так і внутрішній, що визначає його мету, завдання та методи.

3.2. Контроль за надходженням і використанням малоцінних та швидкозношуваних предметів у ПП «Пролетар-Агро»

Дослідження проведені в попередніх розділах дипломної роботи засвідчили, що для управління підприємством важливе значення має контроль за його діяльністю. Так, як ПП «Пролетар-Агро» є крупним сільськогосподарським підприємством, у господарстві застосовується як внутрішній так і зовнішній контроль.

Зовнішній контроль здійснюється обласними та районними Державної фіскальної служби України. Остання така перевірка була здійснена 11.09.2018 року за результатами перевірки було складено Акт, але на жаль, окремо питання ревізії операцій з малоцінними та швидкозношуваними предметами в план ревізії не виносилися.

Для здійснення внутрішнього контролю, на жаль на підприємстві не створено ревізійної комісії та не передбачено посади ревізора. Внутрішньогосподарський контроль в основному зводиться до проведення річної інвентаризації малоцінних швидкозношуваних предметів.

Порядок проведення, документальне оформлення і строки проведення інвентаризації визначено «Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р., № 879» [48]. Інвентаризація МПП, як складової частини виробничих запасів, проводиться для того щоб забезпечити достовірність даних бухгалтерського обліку і підтвердити правдивість показників

фінансової звітності. Під час інвентаризації МШП перевіряються умови їх зберігання, фактична наявність і дійсний стан, а також визначається достовірність оцінки.

Інвентаризаційна комісія, що створюється для проведення інвентаризації за наказом керівника як правило включає замісника директора із виробничих питань, бухгалтера з обліку матеріалів та бригадира однієї із рільничих бригад.

Умовно проведення інвентаризації МШП на підприємстві можна поділити на етапи представлен в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Етапи проведення інвентаризації МШП в ПП «Пролетар-Агро»

Основні етапи	Документи складені під час інвентаризації
Підготовчий	Наказ директора підприємства про проведення інвентаризації, розписки матеріально-відповідальних осіб
Фактична перевірка	Інвентаризаційні описи
Таксувальний	Інвентаризаційні описи
Порівнювально-аналітичний	Порівняльні відомості, письмові пояснення матеріально-відповідальних осіб при виявленні розбіжностей з обліковими даними
Підсумковий	Протокол засідання інвентаризаційної комісії, наказ керівника про затвердження результатів інвентаризації

При проведенні інвентаризації, інвентаризаційна комісія спочатку отримує від комірника центрального складу, де зберігаються малоцінні та швидкозношувані предмети підприємства розписку про те, що всі цінності оприбутковані та списані в повному обсязі, а вже потім починає перерахунок їх фактичної наявності. В попередньому розділі уже зазначалося, що МШП у

ПП «Пролетар-Агро» розміщується в одному складі з іншими виробничими запасами і окремої картотеки по них не ведеться, хоч на кожен вид малоцінних та швидкозношуваних предметів відкривається окрема інвентарна карточка. За таких умов зберігання, при проведенні інвентаризації окремого інвентаризаційного опису по МШП не складають, а відображають їх в одному описі з іншими виробничими запасами. В таких описах зазначають інвентарні номери МШП, їх вид та інші характеристики.

Всі перерахунки та огляди здійснюються комісією в присутності матеріально-відповідальної особи. В кінці опису така особа ставить свій підпис, погоджуючись із достовірністю занесених до опису даних.

Готові інвентаризаційні описи комісія передає до бухгалтерії. В них бухгалтер з обліку матеріалів проставляє дані щодо наявності малоцінних та швидкозношуваних предметів і інших запасів за даними обліку і це дає можливість виявити надлишки та нестачі.

Перелік малоцінних та швидкозношуваних предметів, за якими виявлено невідповідності між фактичною наявністю і даними обліку заносять у спеціальну Порівняльну відомість. За такими розходженнями комісія дає письмові пояснення вказуючи причини їх виникнення. Такі пояснення розглядає інвентаризаційна комісія на своєму засіданні.

Якщо в ході інвентаризації виявлені надлишки малоцінних та швидкозношуваних предметів то вони підлягають оприбуткуванню з віднесенням на доходи підприємства та встановленням причин їх виникнення. Якщо при інвентаризації були виявлені нестачі чи, наприклад, зіпсовані МШП, які своєчасно не списані та нестилізовані, то комісія визначає винних у такій ситуації. Якщо винні особи встановлені, то вони відшкодовують вартість втрачених чи зіпсованих МШП, якщо ні – то списання таких цінностей відбувається на витрати підприємства із зменшенням в подальшому його прибутку. Провести засідання і прийняти рішення щодо оприбуткування лишків чи списання нестач малоцінних і швидкозношуваних предметів комісія повинна у п'ятиденний термін.

Протокол засідання комісії з її рішенням подається на розгляд та затвердження керівнику ПП «Пролетар-Агро».

Після затвердження Протоколу керівником підприємства, результати інвентаризації відображаються в обліку в десятиденний термін. Після відображення результатів інвентаризації в обліку показники обліку повинні повністю відповідати фактичній наявності МШП та інших запасів на підприємстві.

Для забезпечення часу на пошук винних у нестачах осіб, такі нестачі паралельно із списанням з балансу відображаються на за балансовому рахунку 072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей». Аналітичний облік за цим рахунком ведеться щодо кожного списаного МШП.

При розрахунку суми збитку від розкрадання, нестачі, знищення або псування малоцінних та швидкозношуваних предметів у разі, коли виявлено винну особу, використовується формула, наведена в «Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, затвердженою постановою КМУ від 22.01.96 р. № 116» [50].

За результати інвентаризації, яка проводилась у Д ПП «Пролетар-Агро» перед складанням річної бухгалтерської звітності за 2021 рік відхилень фактичних даних від облікових по малоцінних та швидкозношуваних предметів не виявлено. Таким чином, вони зберігаються матеріально відповідальною особою, за якою закріплені, належним чином.

Разом з тим, варто відмітити, що у господарстві здійснюється лише інвентаризація малоцінних та швидкозношуваних предметів, що закріплені за матеріально-відповідальними особами і не передані в експлуатацію, адже залишки за такими цінностями можна звірити з даними бухгалтерського обліку. За малоцінними та швидкозношуваними предметами, що знаходяться в експлуатації і передані певним працівникам для використання, інвентаризація не проводиться, а отже не можна гарантувати належний контроль за використанням таких малоцінних та швидкозношуваних

предметів.

На жаль у досліджуваному господарстві не створюються та не затверджуються плани-графіки проведення інвентаризацій протягом року та не проводилося жодної аудиторської перевірки за час його діяльності.

3.3. Напрямки вдосконалення контролю надходження і використання малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві

Як уже було вище сказано, у ПП «Пролетар-Агро» контролю руху малоцінних та швидкозношуваних предметів за досліджуваний період не приділялася належна увага. З переходом на ринкові механізми господарювання в більшості сільськогосподарських підприємств роль внутрішньогосподарського контролю значно знизилась, були ліквідовані ревізійні комісії і вся робота по забезпеченню контролю була покладена на обліковий апарат та керівників підприємств. Аналогічна ситуація склалася і у ПП «Пролетар-Агро».

Разом з тим, в умовах нових форм організації праці значно зросла потреба контролю використання як малоцінних та швидкозношуваних предметів так і всіх виробничих запасів в цілому.

Досліджуване господарство знаходиться у приватній формі власності та працює на умовах самокупності. На здійснення незалежних аудиторських перевірок за досліджуваний період коштів не виділялося. Із засобів внутрішнього контролю застосовуються лише щорічні інвентаризаційні перевірки.

В таких умовах, на нашу думку, було б доцільно у ПП «Пролетар-Агро» здійснювати періодичні внутрішні ревізійні перевірки за участі бухгалтерів досліджуваного підприємства та із залученням інших працівників даного підприємства чи незалежних осіб на умовах цивільно-

правового договору.

Необхідність внутрішньої ревізії, зумовлюються тим, що на сьогодні найбільш достовірним джерелом інформації для прийняття управлінських рішень є інформація, що формується в обліковій системі підприємства та вноситься у його звітність.

Перед формуванням такої комісії та запровадження вказаних перевірок, перш за все, визначимо основні завдання внутрішнього контролю МШП у досліджуваному підприємстві (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Основні завдання здійснення контролю надходження та використання МШП у ПП «Пролетар-Агро»

Система контролю в господарстві повинна бути економічно виправданою, тобто витрати на її функціонування не повинні перевищувати втрат підприємства, які могли б бути викликані відсутністю такої системи.

Внутрішній контроль повинен подати інформацію вищій ланці керування всім підприємством про його фінансово-господарську діяльність, сприяти створенню високоефективної системи бухгалтерського обліку, що перешкоджає виникненню порушень, і підтверджує вірогідність звітів що надходять від матеріально-відповідальних осіб підприємства про використання цінностей.

При формуванні комісії для здійснення внутрішнього контролю необхідно врахувати відносини членів комісії з бухгалтерією господарства. Небажано, щоб до членів комісії потрапили будь-які родичі чи близькі друзі матеріально-відповідальних осіб та працівників бухгалтерії, якщо буде перевірятися і система обліку підприємства. Внутрішня ревізійна комісія має бути максимально незалежною.

Фахівці комісії з внутрішнього контролю повинні мати такий рівень знань про роботу ПП «Пролетар-Агро», який дасть змогу їм спланувати і провести ревізію відповідно до загальноприйнятих стандартів. Їх рівень професійної підготовки і рівень знань має бути таким, щоб вони могли оцінити не лише фактичний стан наявності та збереження малоцінних та швидкозношуваних предметів на підприємстві, стан вагового господарства та інвентарного обліку, а доцільність застосування підходів до відображення операцій з малоцінними та швидкозношуваними предметами в обліковій системі підприємства, достовірність їх оцінки при надходженні та передачі в експлуатацію.

Виходячи з цього, можемо сказати, що перевірка операцій з малоцінними та швидкозношуваними предметами, як і операцій відносно інших виробничих запасів, адже перевірка окремо лише МШП не буде економічно виправданою необхідно здійснити за двома ключовими напрямками (рис. 3.3).

Рис. 3.3. Напрямки та програмні питання перевірки операцій з МШП та іншими виробничими запасами у ПП «Пролетар-Агро»

При реалізації першого напрямку проводиться інвентаризація. Інвентаризації у ПП «Пролетар-Агро» проводиться щорічно перед складанням річної звітності. Порядок проведення інвентаризації у рамках внутрішньогосподарської ревізії аналогічний. Особливих порушень у цьому процесі нами виявлено не було, тому механізм проведення контролю за

першим напрямком буде відповідати звичайному процесу проведення інвентаризацій на підприємстві.

Другому напрямку приділимо більше уваги, адже його реалізація передбачає здійснення документальної перевірки операцій з малоцінних та швидкозношуваними предметами. Він включає в себе три основні етапи:

1. Перевірити, чи правильно оцінювалися малоцінні та швидкозношувані предмети при їх надходженні та передачі в експлуатацію.

2. Перевірити чи всі операції з малоцінними та швидкозношуваними предметами мають документальне підтвердження. Зокрема:

– встановлюють чи дотримуються у ПП «Пролетар-Агро» порядку приймання та документального оформлення надходження малоцінних та швидкозношуваних предметів;

– чи всі МШП, що зазначені в документах постачальника були оприбутковані.

На цьому етапі при перевірці обліку МШП встановлюють правильність застосування форм первинних документів якими оформлюються вказані операції та правильність їх заповнення, проводять порівняння певних показників у різних документах, наприклад звіряють дані зазначені в рахунку-фактурі, договорі та накладній на отримання цінностей.

Щоб установити реальність операцій перевіряють також, як цінності, оприбутковані в обліку підприємство прибули на вказане підприємство, ким вони були доставлені.

3. Перевірити достовірність відображення руху малоцінних та швидкозношуваних предметів в бухгалтерському обліку. На цьому етапі визначають:

– чи фіксується прибуття та витрачання малоцінних та швидкозношуваних предметів на місцях їх зберігання;

– чи були виявлені під час річної інвентаризації лишки МШП, що своєчасно не оприбутковувалися;

– чи не списують на витрати малоцінні та швидкозношувані предмети в

розмірах, що перевищують встановлені норми без пояснень причин такого списання;

– чи співвідноситься фактичне списання МШП з даними, що наведені в первинних документах;

– чи не приховують нестачі малоцінних та швидкозношуваних предметів додатковими бухгалтерськими проведеннями.

Дотримуючись реалізації запропонованої програми перевірки, на нашу думку, можна охопити всі питання відображення в обліку надходження та використання малоцінних та швидкозношуваних предметів. Ідеальним варіантом проведення такої перевірки – буде залучення до її проведення професійної аудиторської фірми.

Таким чином, основними шляхами покращення контролю за малоцінними та швидкозношуваними предметами безпосередньо у ПП «Пролетар-Агро» є:

- забезпечення систематичного проведення внутрішнього контролю шляхом роботи ревізійної комісії за участі працівників підприємства та залученої особи за цивільно-правовим договором, або періодичного проведення зовнішнього аудиту;

- забезпечення регулярного ремонту та налагодження вагового господарства на підприємстві;

- покращення стану первинного обліку переміщення та особливо списання малоцінних та швидкозношуваних предметів;

- налагодження належного оперативного обліку МШП у місцях їх використання;

- застосування комп'ютерних програм складського обліку виробничих запасів, а не тільки їх синтетичного і аналітичного обліку.

При такій організації контролю керівництво господарства буде мати якісну інформацію для управління, на складах не залишиться малоцінних та швидкозношуваних предметів, що не використовуються в господарській діяльності, а в бухгалтерії будуть ліквідовані всі неточності в обліку

Висновки до третього розділу

1. Визначено мету, завдання та необхідність здійснення контролю за надходженням та використанням МШП на підприємстві і встановлено, що такий контроль поділяється на внутрішній і зовнішній. Мета контролю, що здійснюється податковими органами та за ініціативою власника відрізняється, хоча методи і підходи до його проведення мають спільні риси.

2. Встановлено, що у ПП «Пролетар-Агро» застосовується як внутрішній так і зовнішній контроль. Зовнішній контроль здійснюється в рамках податкових перевірок, що охоплюють всю господарську діяльність. Внутрішньогосподарський контроль за надходженням та використанням МШП здійснюється лише способом проведення інвентаризації перед складанням річної звітності.

3. З метою удосконалення внутрішнього контролю надходження та використання малоцінних і швидкозношуваних предметів на підприємстві запропоновано запровадити у ПП «Пролетар-Агро» періодичне проведення внутрішньогосподарських ревізій за участі працівників підприємства та залученої особи за цивільно-правовим договором, або періодичного проведення зовнішнього аудиту.

4. Обґрунтовано, що як розробка програми зовнішнього аудиту МШП, так і план їх внутрішнього контролю повинен базуватися на визначених нами напрямках та програмних питаннях перевірки, що дозволить охопити всі аспекти використання МШП на підприємстві та порядок їх відображення в обліку.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проблеми обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів в умовах реформування економіки набувають особливої актуальності в зв'язку з потребою отримати точної і достовірної інформації, тому вибрана тема є актуальною і на основі здійснених досліджень зробимо наступні висновки:

1. Визначено сутність малоцінних та швидкозношуваних предметів і на її основі запропоновано алгоритм та правила віднесення малоцінних предметів до відповідної облікової категорії, що дозволить розмежувати в обліку МШП, МНМА та товари та визначити чіткі завдання організації обліку і контролю МШП на підприємстві.

2. Розглянуто різні підходи до класифікації МШП, що визначаються науковцями, практикою діяльності та законодавчими актами і встановлено, що для цілей обліку та контролю МШП найбільш доцільно використовувати їх класифікацію в залежності від особливостей використання у виробництві продукції чи наданні послуг.

3. Встановлено, що в процесі надходження та використання МШП застосовуються різні види їх оцінки. Визначено, що первинна вартість МШП, що надійшли залежить від джерела їх надходження, а для оцінки МШП, що використовуються у господарській діяльності, необхідно обрати на підприємстві один з методів, передбачених П(С)БО 9 «Запаси» і затвердити його в своїй обліковій політиці.

4. Розглянуто законодавство з регулювання організації обліку та контролю надходження і використання МШП на підприємстві і встановлено, що вказані питання регламентуються багатьма нормативними документами, але окремого нормативного документу, що регламентував би облік МШП не затверджено, тому частину положень щодо організації обліку та контролю МШП підприємство має встановити внутрішніми нормативними регламентами.

5. Надана фінансово-економічна характеристика ПП «Пролетар-Агро»

показала, що рейтинг фінансового стану досліджуваного підприємства за останні 4 роки відповідає класу А, хоча в 2016 році підприємство мало збиток і за рейтингом відносилось до класу Д. Позитивним є постійне зростання чистого доходу підприємства та прибутку і поповнення основних засобів підприємства.

6. Встановлено, що облік на підприємстві здійснюється бухгалтерією до складу якої входить сім співробітників. Структура бухгалтерської служби – лінійна. Всі бухгалтери підпорядковуються напряму головному бухгалтеру. Облік МШП здійснює бухгалтер з обліку матеріалів, разом з обліком виробничих запасів.

7. У досліджуваному господарстві для оформлення надходження і використання малоцінних та швидкозношуваних предметів не застосовують спеціалізовані форми первинних документів, а оформлюють вказані операції аналогічно виробничим запасам. Зберігаються МШП на підприємстві на центральному складі. Окремого складського обліку МШП не організовано. Вони зберігаються в одному приміщенні з іншими виробничими запасами і облік їх ведеться завідуючою складу, аналогічно іншим запасам в «Картках складського обліку (ф. М-12)», які не виділені в окрему картотеку. Окремого «Звіту про рух матеріальних цінностей» по МШП не складають.

8. Формування первинної вартості МШП, що надійшли на підприємство відповідає вимогам законодавства. Обмінний фонд по жодному виду малоцінних та швидкозношуваних предметів у досліджуваному господарстві не створюють. На кожен вид малоцінних та швидкозношуваних предметів у господарстві встановлені певні строки експлуатації, але немає жодного розробленого документу в якому б вівся кількісний облік МШП, що знаходяться в експлуатації.

9. Для відображення у бухгалтерському обліку інформації про малоцінні та швидкозношувані предмети використовується синтетичний рахунок 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», до якого на підприємстві не відкрито жодного субрахунка. Аналітичний облік

малоцінних та швидкозношуваних предметів ведеться за назвами цінностей без поділу на функціональні групи. Це ускладнює пошук інформації за певною категорією МШП.

10. Синтетичний та аналітичний облік малоцінних та швидкозношуваних предметів автоматизовано з використанням програми «BAS-бухгалтеріяМ яка дає можливість сформувати різні регістри обліку та перенести данні до балансу. Списання вартості МШП, переданих в експлуатацію на підприємстві здійснюється за методом середньозваженої собівартості. Оцінка за середньозваженою собівартістю проводиться щодо кожного найменування МШП щомісячно.

11. У ПП «Пролетар-Агро» є певні недоліки в організації обліку: не складено графіка документообігу, в наказі про облікову політику не повністю розкрито інформацію про методику обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів. Вони облічуються за аналогією з виробничими запасами, хоча фактично мають певні особливості обліку.

12. Визначено мету, завдання та необхідність здійснення контролю за надходженням та використанням МШП на підприємстві і встановлено, що такий контроль поділяється на внутрішній і зовнішній. Мета контролю, що здійснюється податковими органами та за ініціативою власника відрізняється, хоча методи і підходи до його проведення мають спільні риси.

13. Встановлено, що у ПП «Пролетар-Агро» застосовується як внутрішній так і зовнішній контроль. Зовнішній контроль здійснюється в рамках податкових перевірок, що охоплюють всю господарську діяльність. Внутрішньогосподарський контроль за надходженням та використанням МШП здійснюється лише способом проведення інвентаризації перед складанням річної звітності.

Зроблені висновки дозволяють запропонувати наступне:

1. Запропоновано на «Картках складського обліку», призначених для обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів в правому верхньому кутку бухгалтеру зробити відмітку «МШП» та вказати їх функціональну

групу. За такими картками на складі сформувати окрему картотеку. Це дасть можливість щомісяця складати окремі «Звіти про рух матеріальних цінностей» за виробничими запасами і малоцінними та швидкозношуваними предметами, що покращить інвентарний облік МШП, та забезпечить кращий контроль за їх використанням.

2. Для покращення стану аналітичного обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів у ПП «Пролетар-Агро» рекомендовано до рахунку 22 «Малоцінні і швидкозношувані предмети» відкрити 4 субрахунки, розділивши всі МШП підприємства за функціональними групами: 221 «Господарський інвентар», 222 «Офісне обладнання», 223 «Спецодяг», 224 «Інші МШП».

3. Обґрунтовано необхідність на підприємстві переглянути порядок присвоєння малоцінним та швидкозношуваним предметам інвентарних номерів. Рекомендовано формувати їх наступним чином: перші три цифри номенклатурного номера повинні означати номер рахунка й субрахунку, наступні - порядковий номер матеріальних цінностей у групі. По цих же номерах організувати і бухгалтерський облік малоцінних та швидкозношуваних предметів, що дозволить здійснити кількісну звірку даних оперативного, складського та бухгалтерського обліку.

4. Обґрунтовано доцільність переходу на застосування для обліку руху малоцінних та швидкозношуваних предметів спеціальних первинних документів стандартної форми, що дасть можливість покращити стан оперативного обліку МШП та чітко контролювати причини їх списання. Для оперативного кількісного обліку МШП, переданих в експлуатацію застосовувати Журнал оперативного обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів у виробничих підрозділах за розробленою нами формою.

5. Для покращення організації обліку МШП розробити та затвердити графік руху документів з їх обліку та доповнити «Наказ про облікову політику підприємства» методами списання малоцінних швидкозношуваних

предметів, порядком відображення транспортно-заготівельних витрат при їх придбанні та порядком планування витрат МШП.

6. З метою удосконалення внутрішнього контролю надходження та використання малоцінних і швидкозношуваних предметів на підприємстві запропоновано запровадити у ПП «Пролетар-Агро» періодичне проведення внутрішньогосподарських ревізій за участі працівників підприємства та залученої особи за цивільно-правовим договором, або періодичного проведення зовнішнього аудиту.

7. Обґрунтовано, що як розробка програми зовнішнього аудиту МШП, так і план їх внутрішнього контролю повинен базуватися на визначених нами напрямках та програмних питаннях перевірки, що дозволить охопити всі аспекти використання МШП на підприємстві та порядок їх відображення в обліку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аудит і ревізія підприємницької діяльності: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / [Бутинець Ф.Ф., Усач Б.Ф., Виговська Н.Г. та ін.]; за ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2011. – 416 с.
2. Бардаш С.В. Контроль і ревізія: практикум / С.В. Бардаш, В.А. Дерій, Н.І. Петренко. - Житомир: ЖІТІ, 2010 – 384 с.
3. Білоусов А. Внутрішній аудит: перспективи розвитку і методика організації на підприємствах України / А. Білоусов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – № 2. – С. 54 – 57.
4. Білоусько В.С. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / В.С. Білоусько, М.І. Беленкова. – Х.: ХНАУ. – 2010. – 423 с.
5. Білуха М.Т. Теорія бухгалтерського обліку: підручник / М. Т. Білуха. – К.: КНЕУ, 2011. – 695с.
6. Булавіна Л.М. Бухгалтерський облік і аудит матеріально-виробничих запасів: навч. посіб. / Л.М. Булавіна. – Київ, 2012. - 143 с.
7. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: підручник / [М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, Л. Г. Панченко]; за ред. М. Ф. Огійчука. – [3-е вид.]. – К.: Алерта, 2012. – 878 с.
8. Бухгалтерський облік у сільському господарстві України: підручник / [В.Я. Плаксієнко, Л.М. Пісьмаченко, Г.Є. Павлова, Т.А. Крушельницька]; за ред. В.Я. Плаксієнка. – Дніпропетровськ: Вид-во Овсяннікова, 2012. – 486с.
9. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: навч. практ. посібник / Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна, В.І. Кисла – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 536 с.
10. Васильєв С.В. Словник економічних термінів [Текст] / С.В. Васильєв, Н.В. Бондарчук, А.П. Макаренко, Л.Л. Мельник. – Дніпропетровськ: ДДАУ, 2011. – 192 с.

11. Виробничі запаси: облік і контроль: практичне керівництво серії «Бібліотека «Баланс» / [головний редактор І. Єгорова]. – Дніпропетровськ: ТОВ «Баланс-Клуб», 2019. – № 11. – 175с.
12. Войнаренко М.П. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: навч. посібник. / М.П. Войнаренко, Н.А. Пономарьова, О.В. Замазій. – К.: Цент учбової літератури, 2010. – 488 с.
13. Волотковська Ю. Класифікація запасів / Ю. Волотковська // Баланс. – 2015. - № 27. – С.13 – 14.
14. Гайдуцький П.І. Аналіз і контроль в управлінні сільськогосподарським виробництвом / П.І. Гайдуцький, С.С. Габор, П.Т. Саблук, В.В. Стечишин. – К.: Урожай, 2010. – 104 с.
15. Гопцій Р. Втрачені та неповернені МШП: наслідки для працівника та роботодавця / Р. Гопцій // Все про бухгалтерський облік. – 2011 – № 108. – С. 11-15.
16. Господарський кодекс України від 16.01.03. № 436-IV // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/436-15. – Назва з екрану.
17. Гужел Ю. 10 задач із обліку надходження МШП / Гужел Ю. // Баланс. – 2016. – № 2. – С.9 – 13.
18. Дереківська В.А. Облік виробничих запасів / В.А. Дереківська. // Баланс. – 2019. - № 2-3. – С.2 – 7.
19. Дропа Я.Б. Визначення потреби в оборотному капіталі при формуванні виробничих запасів / Я.Б. Дропа // Соц.-екон. дослідж. в перехід. період. –2011. – С. 394 – 403.
20. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04. 93р. № 3125-XII / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>. – Назва з екрану.
21. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1997 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.

22. Запаси на складі та у виробництві: практичне керівництво серії «Бібліотека «Баланс» / [головний редактор О. Кантерман]. – Дніпропетровськ: ТОВ «Баланс-Клуб», 2013. – № 17. – 110 с.
23. Заруба І. Малоцінні та швидкозношувані предмети: особливості обліку / І. Заруба. // Все про бухгалтерський облік. – 2010. – №108. – С. 6 – 11.
24. Інвентаризація як спосіб підтвердження даних бухобліку: практичне керівництво серії «Бібліотека «Баланс» / [головний редактор О. Целуйко]. – Дніпропетровськ: ТОВ «Баланс-Клуб», 2017. – № 18. – 94с.
25. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99р. № 291 // Головні нормативні документи для бухгалтера: практичне керівництво «Бібліотека баланс». – 2016. – № 2. – С. 25 – 101.
26. Кирейцев Г. Практикум із заповнення документів відносно МШП / Г. Кирейцев // Баланс. – 2016. – № 2. – С. 5 – 8.
27. Китайчук Т. Г. Актуальні питання обліку малоцінних активів / Т.Г. Китайчук // Економіка та держава. – 2021. – № 7. – С.16-20.
28. Коміренко В. Організація складського господарства й обліку товарно-матеріальних цінностей на складах / В.Коміренко // Баланс-Агро. – 2010 – № 11. – С.23–27.
29. Костишин Н.С. Загальні основи аудиту малоцінних активів / Н.С. Костишин, Ковальчук Ю.П. // Інфраструктура ринку.- 2019. – Випуск 27. – С. 355-362
30. Круковська О. В. Удосконалення обліку, інвентаризації та контролю наявності та руху виробничих запасів на підприємствах / О.В. Круковська // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. - № 7. – С.58-61.
31. Кузьміна Ю.Ю. Малоцінні та швидкозношувані предмети як особливий вид запасів підприємства / Ю.Ю. Кузьміна // Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 28-29

жовтня 2021 р. : В 2 т. – Том 1. – Дніпро : Видавничо-поліграфічний центр «Гарант СВ», 2021. – С. 24-25.

32. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: dtk.com.ua/show/2cid04693.htm. – Назва з екрану.

33. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів по обліку виробничих запасів на сільськогосподарських підприємствах: наказ Міністерства аграрної політики України від 12 грудня 2007 р. № 929 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.balans.ua. – Назва з екрану.

34. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: наказ Міністерства фінансів від 27 червня 2013 р. № 635 // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.financforyou.com.ua/wp-content. – Назва з екрану.

35. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів від 07.02.2013 р. № 73 // Збірник Положень (стандартів) бухгалтерського обліку: практичне керівництво «Бібліотека баланс». – 2016. – № 1. – С. 5 – 33.

36. Облік запасів: від сировини до готової продукції: практичне керівництво серії «Бібліотека «Баланс» / [головний редактор О. Целуйко]. – Дніпропетровськ: ТОВ «Баланс-Клуб», 2015. – № 20. – 94с.

37. Огійчук М. Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: підручник / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, Л. Г. Панченко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Вища освіта, 2012. – 800 с.

38. Омелянович М. Оцінка вибуття запасів: вивчаємо методи / М. Омелянович // Все про бухгалтерський облік – 2011. – № 47. – С. 19 –25.

39. Організаційне та методичне забезпечення виконання дипломних робіт з обліку та аудиту на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»: навч. посіб. / [І.П. Приходько, Г.Є. Павлова, О.М. Губарик, О.Г. Чепець, Ю.Л. Якубенко, О.О. Одношевна, Т.М. Саванчук, С.В. Юрченко, О.С. Ткаченко]. –

Дніпропетровськ: Біла К.О., 2016.– 77 с.

40. Павлова Г.Є. Фінансовий облік активів аграрних підприємств: навч. посібник / Г.Є. Павлова, О.В. Чернецька. – Донецьк: Юго-Восток, 2012. – 393 с.

41. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. № 291. // Головні нормативні документи для бухгалтера: практичне керівництво «Бібліотека баланс». – 2016. – № 2. – С. 22 – 24.

42. Податковий кодекс України від 02.12.10 р. № 2755-VI зі змінами та доповненнями [Електроний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/2755-17. – Назва з екрану.

43. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» від 31.12.1999 р. № 318 // Збірник Положень (стандартів) бухгалтерського обліку: практичне керівництво «Бібліотека баланс». – 2016. – № 1. – С. 92 – 97.

44. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 27.04.2000 р. № 92 // Збірник Положень (стандартів) бухгалтерського обліку: практичне керівництво «Бібліотека баланс». – 2016. – № 1. – С. 41 – 47.

45. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» від 20.10.1999 р. № 246 // Збірник Положень (стандартів) бухгалтерського обліку: практичне керівництво «Бібліотека баланс». – 2016. – № 1. – С. 53 – 57.

46. Положення по бухгалтерському обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів: лист Міністерства фінансів СРСР від 18.10. 79 р. № 166 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: dtkr.com.ua/debet/ukr/2001/10/10pr4.html. – Назва з екрану.

47. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Мінфіну України від

24.05.1995р. № 88 // Головні нормативні документи для бухгалтера: практичне керівництво «Бібліотека баланс». – 2016. – № 2. – С. 105 – 108.

48. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>. – Назва з екрану.

49. Пономаренко О. Г. Малоцінні активи: наукова дискусія та практика обліку / О.Г. Пономаренко // Агросвіт. – 2019.- № 5. – С. 11-17.

50. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей: постанова Кабінету Міністрів України від 22.01.99р. № 116 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/116-96-п.

51. Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів: наказ Міністерства статистики України від 22.05.96 р. № 145 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uazakon.com/document/spart91>. – Назва з екрану.

52. Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів: наказ Міністерства статистики України від 21.06.96р. № 193 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uazakon.com/document/spart90/inx90364.htm>. – Назва з екрану.

53. Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства СРСР: постанова Верховної Ради України від 12.09. 91р. № 1545-ХН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/1545-12. – Назва з екрану

54. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / І.Б. Садовська, Т.В. Божидарнік, К.Е. Нагірська. – Київ: Центр навчальної літератури, 2013. – 688с.

55. Сльозько Т.М. Організація обліку: навч. посіб. / Т.М. Сльозько – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 224 с.

56. Сук Л. Облік і контроль запасів / Сук Л. // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2007 – № 23. – С.23 – 33.
57. Сук Л.К. Фінансовий облік: навч. посіб. / Л. К. Сук, П.Л. Сук. – Київ: Знання, 2012. – 647 с.
58. Темченко О.А. Внутрішній економічний механізм підприємства: навч. посіб. / О.А. Темченко. – Кривий Ріг: Мінерал, 2010. – 270 с.
59. Штех А. А. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів / А.А. Штех, Н. В. Харченко // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. - № 2. – С.64-68.
60. Якимашенко В. Основні засоби і малоцінка в обліковій політиці / В. Якимашенко// Облікова політика підприємства: практичне керівництво «Бібліотека баланс». – 2013. – № 13. – С. 37-39.
61. Якимашенко В. Практикум з обліку МСП / В. Якимашенко // Баланс. – 2016. – № 10. – С. 4 – 5.

ДОДАТКИ

Оцінка майна ПП «Пролетар-Агро» за 2016-2020 рр., тис. грн.

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2020 р. до 2016 р.
Майно - усього	5176,0	6505,0	7790,0	13211,0	15955,0	308,25
Необоротні активи	2432,0	2192,0	2934,0	5334,0	6146,0	252,71
Основні засоби	2386,0	2147,0	2889,0	5289,0	6102,0	255,74
Довгострокові біологічні активи	46,0	45,0	45,0	45,0	44,0	95,65
Оборотні активи	2744,0	4313,0	4856,0	7877,0	9809,0	357,47
Оборотні виробничі фонди	828,0	1423,0	1572,0	4477,0	5672,0	685,02
Виробничі запаси	264,0	418,0	519,0	2844,0	2831,0	1072,35
Фонди обігу	1916,0	2890,0	3284,0	3400,0	4137,0	215,92
Готова продукція і товари	1450,0	1185,0	1171,0	1661,0	2715,0	187,24
Поточна дебіторська заборгованість	463,0	1701,0	2112,0	1592,0	1417,0	306,05
Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	3,0	4,0	1,0	147,0	5,0	166,67

ДОДАТОК А

Оцінка капіталу ПП «Пролетар-Агро» за 2016-2020 рр., тис. грн.

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2020 р. до 2016 р.
Капітал- усього	5176,0	6505,0	7790,0	13211,0	15955,0	308,25
Власний капітал	1744,0	3830,0	5767,0	11122,0	11537,0	661,53
Статутний капітал	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	100
Зобов'язання	3432,0	2675,0	2023,0	2089,0	4418,0	128,73
Довгострокові зобов'язання	1703,0	1156,0	735,0	1533,0	957,0	56,19
Поточні зобов'язання	1729,0	1519,0	1288,0	556,0	3461,0	200,17
Кредиторська заборгованість	177,0	273,0	86,0	55,0	1461,0	825,42

Оцінка руху та функціонального стану основних засобів ПП «Пролетар-Агро», тис. грн.

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2020 р. до 2016 р.
Вартість основних засобів на початок року	2110,0	3826,0	3830,0	4817,0	7641,0	362,13
Надійшло за рік	1718,0	13,0	1048,0	2824,0	1561,0	90,86
Вибуло за рік	2,0	9,0	61,0	0,0	0,0	0,00
Вартість основних засобів на кінець року	3826,0	3830,0	4817,0	7641,0	9202,0	240,51
Нараховано амортизації за рік	180,0	243,0	245,0	424,0	748,0	415,56
Знос основних засобів: а) на початок року	1260,0	1440,0	1683,0	1928,0	2352,0	186,67
б) на кінець року	1440,0	1683,0	1928,0	2352,0	3100,0	215,28
Річний приріст (+) або зменшення (-), тис. грн	1716,0	4,0	987,0	2824,0	1561,0	90,97
Темп зростання (зниження), %	181,33	100,1	125,77	158,63	120,43	-60,90
Темп приросту (зменшення), %	81,33	0,1	25,77	58,63	20,43	-60,90
Коефіцієнт оновлення, %	44,90	0,34	21,76	36,96	16,96	-27,94
Коефіцієнт вибуття, %	0,09	0,24	1,59	0,00	0,00	-0,09
Період оновлення (можливого повного вибуття), років	2,23	959,76	4,96	2,71	5,89	3,66
Коефіцієнт заміни (простого відтворення), %	0,12	69,23	5,82	0,00	0,00	-0,12
Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення), %	99,88	30,77	94,18	100,00	100,00	0,12
Період обороту, років	16,49	15,75	17,65	14,69	11,26	68,28
Коефіцієнт зносу, %:а) на початок року	59,72	37,64	43,94	40,02	30,78	-28,93
б) на кінець року	68,25	43,99	50,34	48,83	40,57	-27,68
Коефіцієнт придатності, %:а) на початок року	40,28	62,36	56,06	59,98	69,22	28,93
б) на кінець року	31,75	56,01	49,66	51,17	59,43	27,68

Фінансові результати діяльності ПП «Пролетар-Агро», тис. грн.

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення у % 2020 р. до 2016 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4545,0	8385,0	10083,0	15541,0	14626,0	321,80
Операційні витрати, у тому числі:						
а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);	3861,0	4996,0	6053,0	9210,0	12275,0	317,92
б) адміністративні витрати;	303,00	345,00	556,00	718,00	1106,0	365,02
в) витрати на збут;	0,00	42,00	118,00	274,00	115,00	-
г) інші операційні витрати.	403,00	335,00	960,00	634,00	224,00	55,58
Валовий прибуток (збиток)	684,00	3389,0	4030,0	6331,0	2351,0	343,71
Валовий прибуток (збиток) у % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	15,05	40,42	39,97	40,74	16,07	1,02
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	-22,00	2667,0	2396,00	4705,00	906,00	-4118,18
Фінансові та інвестиційні витрати	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
Фінансові та інвестиційні витрати	403,00	581,00	451,00	405,00	398,00	98,76
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	-425,00	2086,0	1945,00	4300,0	508,00	+933,00
Чистий прибуток (збиток)	-425,00	2086,0	1925,0	4136,0	415,00	+840,00
Чистий прибуток (збиток) у % до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	-9,17	23,90	17,93	25,27	2,73	11,90
Чистий прибуток (збиток) у % до валового прибутку (збитку)	-62,13	61,55	47,77	65,33	17,65	79,79

ДОДАТОК Д

Оцінка фінансової стійкості ПП «Пролетар-Агро»

Показник	Нормативне значення	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення у % 2020 р. до 2016 р.
1. Показники структури капіталу							
Коефіцієнт автономії	>0,5	0,34	0,59	0,74	0,84	0,72	214,61
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	<0,5	0,66	0,41	0,26	0,16	0,28	41,76
Коефіцієнт фінансування	>1	0,51	1,43	2,85	5,32	2,61	513,89
Коефіцієнт фінансового ризику	<1	1,97	0,70	0,35	0,19	0,38	19,46
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	Зменшення	0,49	0,23	0,11	0,12	0,08	15,50
Коефіцієнт структури залученого капіталу	Збільшення	0,50	0,43	0,36	0,73	0,22	43,65
2. Показники стану оборотних активів							
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Збільшення	1015,00	2794,00	3568,00	7321,00	6348,00	625,42
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	>0,1	0,37	0,65	0,73	0,93	0,65	174,96
Коефіцієнт забезпеченості запасів	>0,5	0,45	1,07	1,30	1,19	0,76	169,87
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	Збільшення	0,003	0,001	0,0003	0,02	0,0008	26,65
3. Показники стану основного капіталу							
Коефіцієнт реальної вартості майна	Збільшення	0,90	0,69	0,69	1,25	0,89	99,24
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	Збільшення	0,46	0,33	0,37	0,40	0,38	82,97
Коефіцієнт накопичення амортизації	Збільшення	0,38	0,44	0,40	0,31	0,34	89,51
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	Збільшення	1,13	1,97	1,66	1,48	1,60	141,45

ДОДАТОК Е

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ПП «Пролетар-Агро», тис. грн.

Показник	Нормативне значення	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2020р. до 2016р.
1. Оцінка ліквідності							
Високоліквідні активи (А1)	≥П1	3,0	4,0	1,00	147,0	5,0	166,67
Середньоліквідні активи (А2)	≥П2	463,0	1701,0	2112,0	1592,0	1417,0	306,05
Низьколіквідні активи (А3)	≥П3	2278,0	2608,0	2743,0	6138,0	8387,0	368,17
Короткострокові зобов'язання (П2)	≤А2	229,0	279,0	88,0	57,0	1461,0	637,99
Довгострокові зобов'язання (П3)	≤А3	1552,0	1246,0	1202,0	501,0	2000,0	128,87
Довгострокові зобов'язання (ПЗ)	≤А3	1703,0	1156,0	735,0	1533,0	957,0	56,19
2. Оцінка платоспроможності							
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	≥0,2	0,0017	0,0026	0,0008	0,26	0,0014	83,26
Проміжний коефіцієнт покриття	≥0,7	0,27	1,12	1,64	3,13	0,41	152,44
Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	≥2	1,59	2,84	3,77	14,17	2,83	178,58
Коефіцієнт загальної платоспроможності	Збільшення	1,51	2,43	3,85	6,32	3,61	239,46
3. Оцінка оборотності оборотних активів							
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	-	3863,0	7273,0	8946,0	13639,0	12658,	327,67
Середньорічна вартість оборотних активів	-	2717,0	3528,5	4584,5	6366,50	8843,0	325,47
Коефіцієнт обертання оборотних активів	Збільшення	1,42	2,06	1,95	2,14	1,43	100,68
Коефіцієнт завантаження оборотних активів	Зменшення	0,703	0,49	0,51	0,47	0,699	99,33
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	Зменшення	253	175	184	168	251	99

ДОДАТОК Ж

ДОДАТОК 3

Оцінка ділової активності ПП «Пролетар-Агро»

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення у % (відхил.,+;-) 2020 р. до 2016 р.
1	2	3	4	5	6	7
Вихідна інформація, тис. грн.						
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3863,00	7273,00	8946,00	13639,00	12658,00	327,67
Операційні витрати	4722,00	5298,00	7820,00	11852,00	15235,00	322,64
Середньорічна вартість капіталу	4377,50	5840,50	7147,50	10500,50	14583,00	333,14
Середньорічна вартість необоротних активів	1660,50	2312,00	2563,00	4134,00	5740,00	345,68
Середньорічна вартість оборотних активів	2717,00	3528,50	4584,50	6366,50	8843,00	325,47
Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів	969,00	1125,50	1497,50	3024,50	5074,50	523,68
Середньорічна вартість готової продукції і товарів	1396,50	1317,50	1178,00	1416,00	2188,00	156,68
Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	331,00	1082,00	1906,50	1852,00	1504,50	454,53
Середньорічна вартість власного капіталу	1956,50	2787,00	4798,50	8444,50	11329,50	579,07
Середньорічна величина кредиторської заборгованості	339,00	225,00	179,50	70,50	758,00	223,60
Показники ділової активності						
Загальний коефіцієнт обертання капіталу	0,88	1,25	1,25	1,30	0,87	98,36
Фондовіддача необоротних активів, грн	2,33	3,15	3,49	3,30	2,21	94,79
Коефіцієнт обертання оборотних активів	1,42	2,06	1,95	2,14	1,43	100,68
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	253	175	184	168	251	99
Коефіцієнт обертання оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	3,99	6,46	5,97	4,51	2,49	62,57
Тривалість одного обороту оборотних виробничих фондів, днів	90	56	60	80	144	160

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ 3

1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	11,67	6,72	4,69	7,36	8,41	72,09
Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	31	54	77	49	43	139
Коефіцієнт обертання власного капіталу	1,97	2,61	1,86	1,62	1,12	56,59
Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	182	138	193	223	322	177
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	13,93	23,55	43,57	168,11	20,10	144,29
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	26	15	8	2	18	69

Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану ПП «Пролетар-Агро»

Показники	2016 р.		2017 р.		2018 р.		2019 р.		2020 р.		Питома вага (Vi, %) в інтегровано- му показнику
	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Показники ліквідності											
Коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття)	1,59	10	2,84	10	3,77	10	14,17	10	2,83	10	8
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,27	4	1,12	10	1,64	10	3,13	10	0,41	6	8
2. Показники ділової активності											
Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	30,85	10	53,56	10	76,72	9	48,88	10	42,79	10	8
Період оборотності оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів, днів	180,34	4	166,0	4	123,17	6	134,8	5	171,61	4	8
Період оборотності активів, днів	407,95	8	289,1	10	287,63	10	277,16	10	414,75	8	8
3. Показники фінансової незалежності											
Коефіцієнт фінансової незалежності, % (коефіцієнт концентрації залученого капіталу)	66,31	7	41,12	8	25,97	9	15,81	10	27,69	9	8
Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, % (коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів)	36,99	10	64,78	10	73,48	10	92,94	10	64,72	10	8
4. Показники рентабельності											
Рентабельність продажу, %	-9,17	1	23,9	10	18,30	10	27,28	10	3,96	7	9
Рентабельність активів, % (загальна рентабельність (збитковість) капіталу)	-2,43	3	8,93	10	6,87	10	10,63	10	1,03	6	9
Рентабельність капіталу, % (загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу)	-5,43	2	18,71	10	10,24	10	13,22	10	1,33	5	9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
5. Інші показники											
Знос основних засобів, % (коефіцієнт зносу основних засобів)	37,64	9	43,94	8	40,02	8	30,78	9	33,69	9	7
Частка простроченої кредиторської заборгованості, %	0,00	10	0,00	10	0,00	10	0,00	10	0,00	10	5
Інтегрований показник фінансового стану	6,41		9,22		9,38		9,53		7,81		-
Рейтинг фінансового стану	Д		А		А		А		А		-

